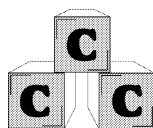

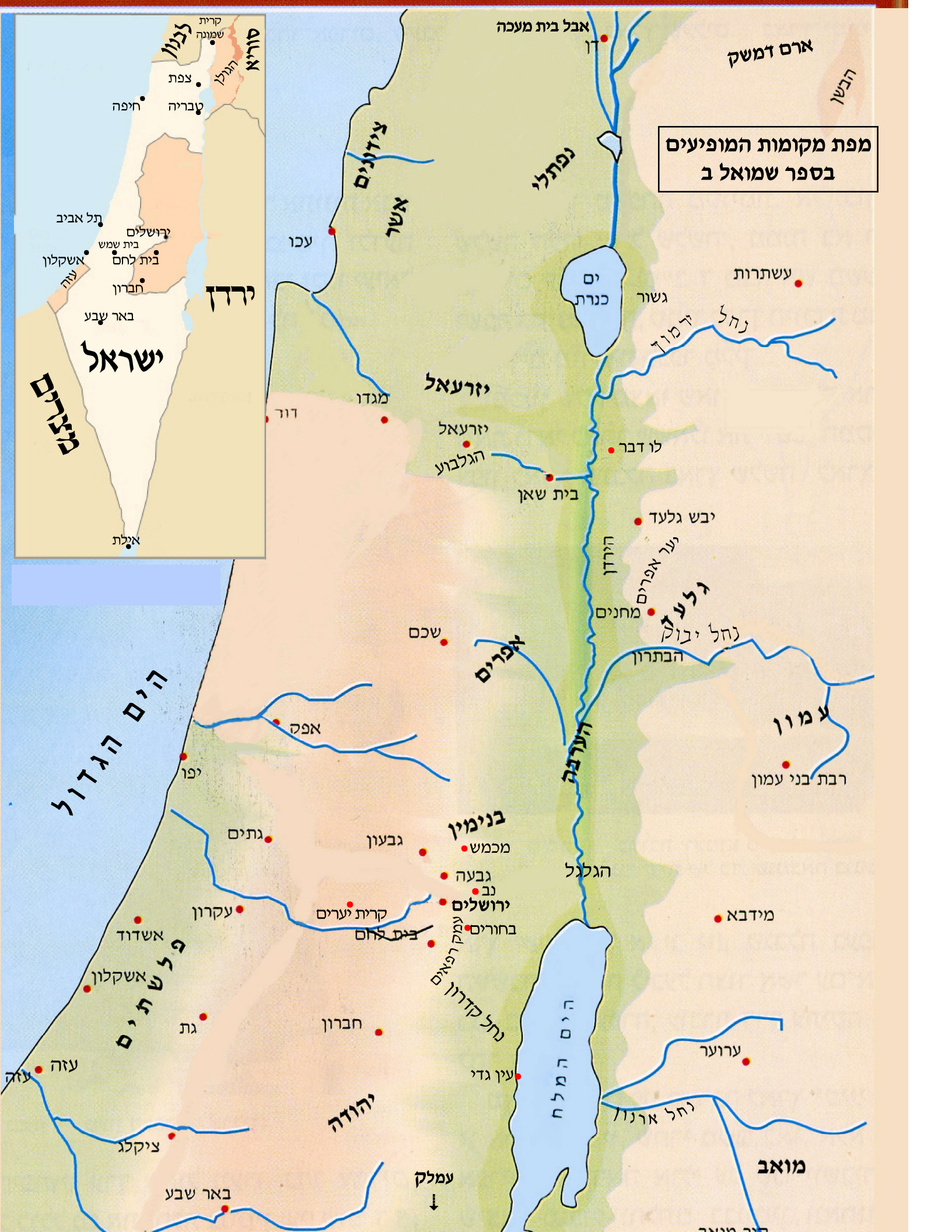

ספר
שימואל ב

CONCEPT CENTERED CURRICULUM

**מפת מקומות המופיעים
בספר שמואל ב**

ארם דמשק

הבשן

אבל בית מעכה

דן

נפתלי

עידוניים

אשר

עכו

עשתרות

גשור

נחל דמון

ים כנרת

יזרעאל

יזרעאל

הגלבע

לו דבר

בית שאן

יבש גלעד

נחל יבוק

נחל יבוק

גלעד

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

נחל יבוק

שכם

אפרים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

מחניים

עמון

רבת בני עמון

הערבה

הגלגל

הים המלח

מידבא

ערוער

נחל ארנון

מואב

עמלק

הים הגדול

פלשתים

יהודה

ירדן

ישראל

מזרחים

אגלת

חיפה

קטריה

בית שמש

תל אביב

בית לחם

חברון

באר שבע

אשקלון

עזה

קריית שמונה

צפת

הגליל

סוריא

צפת

קטריה

חיפה

תל אביב

בית שמש

בית לחם

חברון

באר שבע

אשקלון

עזה

קריית שמונה

צפת

הגליל

סוריא

צפת

קטריה

חיפה

תל אביב

בית שמש

בית לחם

חברון

באר שבע

אשקלון

עזה

קריית שמונה

צפת

הגליל

סוריא

צפת

קטריה

חיפה

ספר שמואל ב - פרק א

סיכום הפרק

1. אחרי ששב דוד מהכות את עמלק, בא אליו איש שמבשר לו על מיתת שאול ויהונתן
2. האיש, שהוא בן גר עמלקי, אומר לדוד ששאול נפל על חניתו ובקש ממנו שיעמוד עליו וימיתנו מהר
3. דוד והאנשים אשר איתו קרעו בגדיהם, ובכו וצמו עד הערב
4. דוד מצוה שימיתו את האיש העמלקי על שהרג את שאול
5. דוד מספיד את שאול ויהונתן

דברי הנביא

<p>גַּשׁ פְּגַע־בּוֹ approach and strike him וַיִּכְהוּ וַיָּמָת׃ טו וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי דָוִד דָּמָהְ עַל־רֹאשׁוֹ כִּי פִיךָ טז עָנָה בְּדָ לְאֹמֶר אֲנֹכִי מִתְּתִי אֶת־מְשִׁיחַ יְ-הוָה׃</p>	<p>יֵד וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי דָוִד אֵיךְ לֹא יָרְאתָ לְשַׁלַּח יָדְךָ לְשַׁחַת אֶת־מְשִׁיחַ יְ-הוָה׃ טו וַיִּקְרָא דָוִד לְאַחַד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר to destroy</p>
---	---

דברי חז"ל

גזירת הכתוב היא שאין ממיתין בית דין ולא מלקין את האדם בהודאת פיו אלא על פי שנים עדים, וזה שהרג יהושע עכן ודוד לגר עמלקי בהודאת פיהם הוראת שעה היתה או דין מלכות היה, אבל הסנהדרין אין ממיתין ולא מלקין המודה בעבירה שמא נטרפה דעתו בדבר זה, שמא מן העמלין מרי נפש הוא המחכים למות שתוקעין החרבות בבטנם ומשליכין עצמן מעל הגגות, שמא כך זה יבא ויאמר דבר שלא עשה כדי שיהרג וכללו של דבר גזירת מלך היא. (רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח הלכה ו)

ספר שמואל ב - פרק ב

סיכום הפרק - פסוקים א-ז

1. ה' אומר לדוד לעלות לחברון
2. אנשי יהודה מושחים את דוד למלך
3. דוד מברך את אנשי יביש גלעד על אשר קברו את שאול
4. אבנר בן נר, שר הצבא של שאול, ממליך את איש בושת בן שאול על שאר ישראל
5. איש בושת מולך שתי שנים
6. דוד מולך בחברון שבע שנים וששה חדשים
7. מתחילה מלחמה בין אנשי אבנר ואנשי יואב

דברי הנביא

<p>וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ: and you buried him ו וַעֲתָה יַעֲשֶׂי-הַזֶּה עִמָּכֶם חֶסֶד וְאַמֶּת וְגַם אֲנֹכִי אַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַדָּבָר הַזֶּה:</p>	<p>messengers you are blessed this kindness with your master</p>	<p>ה וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְלָאכִים אֶל-אֲנָשֵׁי יְבִישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בְּרַכִּים אַתֶּם לַי-הַזֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַחֶסֶד הַזֶּה עִם-אֲדֹנֵיכֶם עִם-שְׂאוּל</p>
---	---	--

דברי חז"ל

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי-יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם-נָא מְצֵאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ שְׂיִם-נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי וְעֲשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאַמֶּת אֶל-נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם: (בראשית מח:כט)

חסד ואמת: וכי יש חסד של שקר שהוא אומר חסד ואמת למה כן? ...אמר לו אם

תעשה לי חסד לאחר מיתתי הוא חסד של אמת. (בראשית רבה)

סיכום הפרק - פסוקים יח-לב

8. עשהאל, אחיו של יואב, רודף אחרי אבנר להרגו
9. אבנר מבקש מעשהאל לעזוב אותו, אבל עשהאל לא מקשיב
10. אבנר הורג את עשהאל
11. יואב ואנשיו רודפים אחרי אבנר אבל בסוף לא נלחמים

דברי הנביא

with the end of the spear	בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית	Avner continued	כב ויִסֹף עוד אֲבִנֵר
to the fifth rib	אֶל־הַחֲמִשָּׁה		לְאֹמֹר אֶל־עֲשֵׂהאֵל
	וַתֵּצֵא הַחֲנִית	you should turn away	סור לך
from his back	מֵאַחֲרָיו		מֵאַחֲרָי
	וַיָּפֹל־שָׁם	why should I strike you	לְמָה אֶכְפֶּה
and he died under it	וַיָּמָת תַּחְתָּיו		אֶרְצָה
	וַיְהִי	and how could I lift up	וַאִיךָ אֲשָׂא
	כָּל־הַבָּא		פָּנָי
	אֶל־הַמָּקוֹם		אֶל־יֹאב אֶחָיד:
	אֲשֶׁר־נָפַל שָׁם עֲשֵׂהאֵל וַיָּמָת	He refused	כג וַיִּמָּאֵן
they stood still	וַיַּעֲמֹדוּ:	to turn away	לְסוֹר
			וַיִּכְהוּ אֲבִנֵר

דברי חז"ל

רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו, ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל - נהרג

עליו. (סנהדרין דף עז.)

אתייה ליואב א"ל מאי טעמא קטלתיה לאבנר? אמר לו גואל הדם דעשאל אחי הואי. עשאל רודף היה! היה לו להציל באחד מאבריו! לא הוה יכיל ליה! א"ל השתא בדופן חמישית כיון ליה (דכתיב ויכהו אבנר באחרי החנית אל החומש וא"ר יוחנן בדופן חמישית מקום שמרה וכבד תלויים בו) באחד מאבריו לא יכיל ליה? (ילקוט שמעוני מלכים א רמז קעב)

ספר שמואל ב - פרק א

סיכום הפרק - פסוקים א-כ

1. המלחמה נמשכת בין בית שאול ובית דוד - בית דוד הולך ומתחזק
2. אבנר מתחנן עם רצפה בת איה, פילגש שאול
3. איש בושת מוכיח את אבנר על זה, ואבנר כועס עליו
4. אבנר מחליט לעזוב את איש בושת ולהעביר את מלכות ישראל אל דוד
5. דוד מסכים לעשות שלום עם אבנר על תנאי שיחזירו לו את אשתו, מיכל בת שאול (עיין לעיל שמואל א כה:מד)
6. לוקחים את מיכל מבעלה, פלטי בין ליש, ומחזירים אותה לדוד
7. דוד משכנע (convinces) את כל ישראל לקבל את דוד למלך עליהם

דברי הנביא

	י להַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה
	to remove the kingship
לְאמֹר	מִבֵּית שָׁאוּל
make a covenant	וְלִהְיוּ
כְּרִיתָהּ בְּרִיתָךְ	וּלְהִקְיָם
אֶתִּי	אֶת־כִּסֵּא דָוִד
וְהָיָה	עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה
יְדֵי עַמֶּךָ	מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע:
to turn to you	יב וַיִּשְׁלַח אֲבִנֵּר מִלְּאֲכִים אֶל־דָּוִד תַּחֲתָיו
לְהִסֵּב אֵלַיְךָ	לְאמֹר
אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל:	from his place, saying
	whose is the land?
	לְמִי־אֶרֶץ

דברי חז"ל

- * המקדש במלואו - אינה מקודשת המקדש במלואו ופרוטה, דעתה אפרוטה (קידושין דף מו)
- * אבישג מותרת לשלמה ואסורה לאדניה. מותרת לשלמה - דמלך היה, ומלך משתמש בשרביטו של מלך. ואסורה לאדניה - דהדיוט הוא. (סנהדרין דף קב)

ספר שמואל ב - פרק א דף 2

סיכום הפרק - פסוקים כא-לט

8. אבנר כרת ברית עם דוד ומסכים (agrees) להעביר אליו כל ישראל
9. יואב כועס על דוד שעשה ברית עם אבנר, ואומר שאבנר רק בא לרגל
10. יואב קורא לאבנר כדי לפגוש אותו, והורג אותו
11. דוד כועס על יואב, ומקלל אותו
12. דוד בוכה על מיתת אבנר ואומר לכל העם להתאבל (mourn) על אבנר
13. דוד מאוד מתאבל על אבנר וברור לכל העם שדוד לא צוה להרוג את אבנר
14. דוד לא מעניש את יואב כי הוא מכיר שמלכותו עדיין חלשה מדי

דברי הנביא

<p>אֶת־אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם: And Avner returned כִּזְוֵי שָׁבוּ אַבְנֵר חֲבֵרוֹן וַיֵּטְהוּ יוֹאָב and Yoav led him aside אֶל־תּוֹךְ הַשַּׁעַר to the middle of the gate לְדַבֵּר אִתּוֹ as if casually בְּשָׁלוֹם וַיִּכְהוּ שָׁם הַחֲמִשׁ וַיָּמָת בְּדָם עָשָׂה אֱלֹהִים:</p>	<p>כֹּא וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל־דָּוִד אֶקֻּמָּה וַיֵּלְכָה וַאֲקַבְּצָה and I will gather אֶל־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּכְרְתוּ אִתְּךָ and they will cut with you אֶתְּךָ a covenant בְּרִית וַיִּמְלֹכְתָּ and you will rule וַיִּמְלֹכְתָּ בְּכָל אֲשֶׁר־תִּתְּאוּהָ נַפְשְׁךָ that you desire וַיִּשְׁלַח דָּוִד</p>
--	---

דברי חז"ל

ואמר רבי אבין הלוי: הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום. שהרי יתרו שאמר לו למשה לך לשלום - עלה והצליח, דוד שאמר לו לאבשלום לך בשלום -

הלך ונתלה. (ברכות סד.)

ספר שמואל ב - פרק ד

סיכום הפרק

1. איש בושת נחלש עם מיתת אבנר
2. ליהונתן בן שאול נשאר בן, מפּיבושת, והוא היה נכה רגלים, ואינו ראוי למלוכה
3. בְּעֵנָה וַיִּרְכָּב, שני משרתי איש בושת, הורגים אותו למצוא חן בעיני דוד
4. דוד הורג את בענה ורכב על שהרגו את איש בושת
5. ראשו של איש בושת נקבר בקבר אבנר בחברון

דברי הנביא

and she ran away	וַתֵּנֶס וַיְהִי	lame	ד וְלִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל בֶּן נְכִיָּה רְגָלִים
in her haste to flee	בְּחֶפְזָהּ לָנוּס וַיִּפֹּל	when the news came about	בֶּן־חִמֵּשׁ שָׁנִים הָיָה בָּבֹא שְׂמֵעַת
and he became lame	וַיִּפְסַח וַשְּׂמוּ מִפִּיבֹשֶׁת:	and his nurse carried him	שָׁאוּל וַיְהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֵאל וַתִּשְׂאֶהוּ אִמְנָתוֹ

דברי חז"ל

המלך מסתפר בכל יום, ומתקן עצמו ומתנאה במלבושין נאים ומפוארים, שנאמר מלך
ביפיו תחזינה עיניך (רמב"ם הלכות מלכים פרק ב)

ספר שמואל ב - פרק ה

סיכום הפרק - פסוקים א-טז

1. זקני כל ישראל באים ומושחים את דוד למלך עליהם
2. דוד מתחיל למלוך בן שלשים שנה, ומלך ארבעים שנה. מלך על יהודה בחברון שש שנים ומחצה, ועל כל ישראל מלך שלשים ושש שנה.
3. דוד עולה לירושלים לכבוש את מצודת ציון מיד היבוסי
4. דוד מבטיח פרס לכל מי שיכה את היבוסי
5. דוד יושב במצודה וקורא לה עיר דוד ובונה שם את ביתו
6. חירם, מלך צור, שולח חומרי בניין (building materials) ואומנים (artisans) לעזור בבנין עיר דוד

דברי הנביא

<p>ז וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֶת מִצְדַּת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד:</p>	<p>ו וַיִּלְכֹּד הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל־הַיְבוּסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר לֹא־תָבוֹא הַנֶּהָה כִּי אִם־הִסִּירְךָ הַעֲוִרִים וְהַפְּסָחִים לֵאמֹר לֹא־יָבוֹא דָּוִד הַנֶּהָה:</p>
--	--

And David conquered
 unless you remove
 the blind
 and the lame

דברי חז"ל

אל היבוסי: ומזרעו של אבימלך היו, והיו להם שני צלמים, אחד עגור ואחד פֶסֶחַ, שנעשו על שם יצחק ויעקב, ובפיהם השבועה שנשבע אברהם לאבימלך* ולכך לא הורישם כשלכדו את ירושלים לא לכדו את המצודה (רש"י)

* כב וַיְהִי בַּעֲת הַהוּא וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וַפִּיכַל שֵׁר־צָבָאוּ אֶל־אַבְרָהָם לֵאמֹר אֶל־לֵהִים עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר־אַתָּה עֹשֶׂה: כג וַעֲתָה הִשְׁבַּעְהָ לִּי בַּא־לֵהִים הַנֶּהָה אִם־תִּשְׁקֹר לִי וּלְגִינִי וּלְנִכְדֵי פִחְסָד אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ תִּעַשֶׂה עִמָּדִי וְעַם־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־גִּרְתָּהּ בְּהִ: כד וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֲנֹכִי אֲשַׁבְּעַ: (בראשית פרק כא)

ספר שמואל ב - פרק ה' ד' 2

סיכום הפרק פסוקים יז-כה

7. הפלישתים באים ללחום נגד דוד, ודוד מכה אותם על פי הוראת ה'.
8. הפילשתים חוזרים שוב, אבל הפעם ה' אומר לו לא לעלות נגדם אלא לבא מאחריהם ולא לתקוף (attack) עד ששומע קול נענוע (shaking) בראש האילנות.
9. דוד עושה לפי ציווי ה', ומכה את הפלישתים.

דברי הנביא

<p>כד ויהי בְּשִׁמְעֶךָ את-קול צַעֲדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אז תִּתְחַרֵּץ כִּי אִזּוּ יֵצֵא יְ-הוָה לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת בְּמַחְנֵה פְּלִשְׁתִּים:</p>	<p>כג וַיִּשְׁאַל דָּוִד בְּי-הוָה וַיֹּאמֶר לֹא תִעָלֶה הַסֵּב אֶל-אַחֲרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוֹל בְּכָאִים: Bekaim trees</p>
<p>the sound of movement then you should shout</p>	<p>go around to their rear and approach them from opposite the</p>

דברי חז"ל

***בראשי בכאים**: מהו בראש בכאים? שהם מלאים קוצים, ולמה נגלה עליהם הקב"ה מראשי בכאים? שהיו ישראל בצרה, א"ר ברכי' זהו שנאמר "עמו אנכי בצרה" (מדרש תנחומא שופטים י"ז)

***ויעש דוד כן**: כיון שיצא היו הפלשתים קרבים ובאים וישראל רואים אותם, שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות. אמרו לו (לדוד) ישראל. דוד מה אנו עומדים? אמר להם, מצווה אני מן האלקים שלא לפשוט יד בהם עד שאראה ראשי האילנות מנענעים. אמרו לו, אם אין אנו פושטים יד בהם ימיתנו אותנו! אמר להם, מוטב נמות זכאים וצדיקים ואל נמות רשעים, אלא אני ואתם נתלה עינינו אל הקב"ה. כיון שתלו

עיניהם נענעו האילנות ומיד פשטו ידיהם. (מדרש שוחר טוב קכ"ז)

ספר שמואל ב - פרק 1

סיכום הפרק פסוקים א - יא

1. דוד אוסף אלפי איש להביא את הארון מבית עמינדב אל עיר דוד
2. עזא ואחיו, בני עמינדב, נוהגים את הארון על עגלה חדשה
3. דוד וכל העם רוקדים לפני הארון עם כל מיני כלי זמר
4. עזא שולח ידו לאחוז בארון, כי שמטו הבקר וחשב שיפול
5. ה' מכה את עזה ומת במקום
6. דוד נבהל (shocked) ממיתת עזא, ומפחד להביא את הארון לעיר דוד
7. הארון נשאר שלשה חדשים בבית עבד אדום הגיתי, וה' מברך אותנו ואת ביתנו

דברי הנביא

and Uza reached out	וַיִּשְׁלַח עֲזָה	They placed	ג וַיִּרְכְּבוּ
	אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים		אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
and he grasped it	וַיֹּאחֲזֵ בּוֹ		אֶל־עֲגֹלָה חֲדָשָׁה
for the oxen had	כִּי שָׁמְטוּ הַבְּקָר:	and they carried it	וַיִּשְׂאֶהוּ
dislodged it			מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה
	ז וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה בְּעֲזָה		וַעֲזָא וְאָחִיו בְּנֵי אַבְיָנָדָב
	וַיִּכְהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים	were guiding	נְהַגִּים
on his blunder	עַל־הַשָּׁל		אֶת־הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:
	וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:		וַיָּבֵאוּ עַד־גֶּרֶן נָכוֹן

דברי חז"ל

*על השל: על השגגה. שהיה לו לדרוש קל וחומר, (ארון) נושאינו נשא בירדן, הוא עצמו

לא כל שכנ! (רש"י - וכן בסוטה לה.)

*ויברך ה': מה הארון שלא אכל ושתה אלא כבוד ורובץ לפניו, כך, המארח תלמיד חכם

בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה! (ברכות סג:)

ספר שמואל ב - פרק 1 דף 2

סיכום הפרק פסוקים יב-כג

8. דוד רואה שעובד אדום התברך, ומחליט לנסות שוב להעלות את הארון לעיר דוד.
9. מעלים את הארון על ידי הלויים בשמחה ובקרבת ובקול שופר.
10. דוד רוקד בכל כחו לפני הארון.
11. דוד נותן מתנות לחם בשר ויין לכל המשתתפים בהעלת הארון.
12. מיכל מבזה את דוד בגלל ריקודו, שחשבה שאין זה כבוד למלך להתנהג כך.
13. דוד משיב לה שכל עוד שאדם משפיל את עצמו לפני ה', נעשה מכובד יותר.
14. לא נולד למיכל (עוד) ילד עד יום מותה.

דברי הנביא

And I shall behave **כב ונקלתי עוד מזאת**
even more humbly than this

lowly in my eyes **והייתי**

שפל בעיני
ועם־הַקְּאֲמָהוֹת
אֲשֶׁר אָמַרְתָּ

among them **עִמָּם**
will I be honored **אֶכְבֶּדְהָ:**

כא ויאמר דוד **אֶל־מִיכָל**
לפני־יְהוָה

who chose me **אֲשֶׁר בָּחַר־בִּי**
מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל־בְּיֹתוֹ

to appoint me **לְצוֹת אֹתִי**
to be a ruler **נָגִיד**

and shall rejoice **עַל־עַם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל**
וְשִׂחֲקֹתִי

לפני־יְהוָה:

דברי חז"ל

השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הא-ל שצוה בהן, עבודה גדולה היא,

וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר (דברים כ"ח) תחת אשר לא עבדת

את ה' א-להיך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד

בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה, ועל זה הזהיר שלמה ואמר אל תתהדר לפני מלך.

וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה, וכן

דוד מלך ישראל אמר ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ואין הגדולה והכבוד אלא

לשמוח לפני ה' שנאמר והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'. (רמב"ם הלכות לולב פרק ח הלכה טו)

ספר שמואל ב - פרק ז

סיכום הפרק פסוקים

1. ה' נותן לדוד מנוחה מכל אויביו מסביב
2. דוד אומר לנתן הנביא שברצונו לבנות בית לה'
3. ה' אומר לנתן שדוד לא יבנה את הבית, אלא בנו יבנה את בית המקדש
4. ה' מבטיח לדוד שהמלוכה לא יסור מזרעו
5. דוד מודה לה' על הבטחת ה' שהוא וזרעו יצליחו

דברי הנביא

<p>אֶת־כֹּסֶא מִמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם: כג ומי כְעַמְדָּ כִּישְׂרָאֵל גוי אֶחָד בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר הִלְכוּ־אֶ־לֵהִים לפְדוֹת־לוֹ לְעַם וּלְשׂוּם לוֹ שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְדוּלָה וְנִרְאוֹת לְאַרְצָה מִפְּנֵי עַמְדָּ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לָךְ מִמִּצְרַיִם גוֹיִם וְאֶ־לֵהִיו:</p>	<p>יא ולְמֶן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׂפָטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּיחֹתִי לָךְ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד לָךְ יְיָ הַנְּהוּה כִּי־בֵית יַעֲשֶׂה־לָךְ יְיָ הַנְּהוּה: יב כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ complete וְשִׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ וְהִקִּימֹתִי אֶת־זֶרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ וְהִקִּינֹתִי אֶת־מִמְלַכְתּוֹ: יג הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשְׁמִי וְכִנְנֹתִי and I will establish</p>
<p>to redeem for himself and to place for himself this greatness and wonders that you redeemed for yourself and I will establish</p>	<p>that I appointd judges and I shall give you rest from all your enemies that a dynasty When your days are I shall raise up and I will establish and I will establish</p>

דברי חז"ל

ח וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְיָ הַנְּהוּה לֵאמֹר דָּם לָרֶב שְׂפַכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה בַּיִת לְשְׁמִי כִּי דָמַיִם רַבִּים שְׂפַכְתָּ אֶרְצָה לְפָנָי: (דברי הימים כב)

כיון ששמע דוד כך נתיירא אמר הרי נפסלתי מלבנות בית המקדש. א"ר יהודה בר' אלעאי אמר לו הקב"ה דוד אל תירא... חייך הם לפני כקרבנות דכתיב כי דמים רבים שפכת לפני ואין לפני אלא קרבן שנאמר ושחט את בן הבקר לפני ה'. אמר לו ואם כן למה איני בונה אותו, אמר לו הקב"ה שאם אתה בונה אותו הוא קיים ואינו חרב, אמרו לו והרי יפה א"ל הקב"ה גלוי וצפוי לפני שהם עתידים לחטוא ואני מפיג חמתי בו ומחריבו והם נצולין שכן כתיב באהל בת ציון שפך כאש חמתו, אמר לו הקב"ה חייך הואיל וחשבת לבנותו אע"פ ששלמה בנך בונהו לשמך אני כותבו מזמור שיר חנוכת הבית לדוד. (ילקוט שמעוני שמואל ב רמז קמה)

ספר שמואל ב - פרק ח

סיכום הפרק

1. דוד כובש את הפלישתים, את מואב, את צובה ואת ארם דמשק.
2. דוד לוקח מהמלכים שכבש רכב, סוסים, זהב ונחושת, וגם גבה (collect) מהם מיסים.
3. כל הכסף והזהב שלקח במלחמות הקדיש לה'.
4. דוד קונה שם טוב לכל ישראל על שקבר את האויבים שנפלו במלחמה.
5. דוד מולך על כל ישראל ועושה משפט וצדקה לכל עמו.

דברי הנביא

יח ובנייהו בן־יהוידע
 והפּרתי והפּלתי
 (was in charge of) the archers and slingers

ובני דוד כהנים היו:

טו וימלך דוד
 על־כל־ישראל
 ויהי דוד
 עשה משפט וצדקה
 לְכָל־עַמוֹ:
 did justice and charity

דברי חז"ל

משפט וצדקה: איזהו משפט שיש בו צדקה? הוי אומר זה ביצוע (compromise), מכאן אמר ר' יהושע בן קרחה מצוה לבצוע...רבי אומר משפט לזה שהחזיר לו ממונו וצדקה לזה שהוציא גזילה מתחת ידו (סנהדרין ו).

ובני דוד כהנים היו: וכי כהנים היו? אלא מה כהן נוטל בראש, אף תלמיד חכם נוטל

בראש (נדרים סב.)

ספר שמואל ב - פרק ט

סיכום הפרק

1. דוד שואל האם נותר בן לבית שאול כדי לעשות עמו חסד.
2. מפיבושת בנו של יהונתן מובא לפני דוד.
3. דוד מבטיח להחזיר למפיבושת כל שדה שאול, ולפרנס (support) אותו כל חייו.
4. דוד מצווה לציבא, עבד שאול, לעבוד את אדמת שאול, ולפרנס בה (את מפיבושת ו)את מיכא, בנו של מפיבושת.
5. מפיבושת ישב בירושלים, ואוכל על שלחן דוד.

דברי הנביא

<p>על־שִׁלְחָנִי תִמְיֹד: ט וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא נֶעַר שְׂאוּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר הָיָה לְשְׂאוּל וּלְכָל־בֵּיתוֹ נָתַתִּי לָבוֹן־אֲדֹנָיִךְ:</p>	<p>ז וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֶל־תִּירָא כִּי עָשִׂה אֶעֱשֶׂה עִמָּךְ חֶסֶד בְּעָבוֹר יְהוֹנָתָן אָבִיךָ וְהִשְׁבַּתִּי לָךְ and I will return to you אֶת־כָּל־שְׂדֵה שְׂאוּל אָבִיךָ וְאֶת־הַתְּאֵכֵל לֶחֶם</p>
--	---

דברי חז"ל

והשבתי לך: המלך רשאי להעביר נחלה שנאמר 'במשפט המלוכה את שדותיכם ואת כרמיכם יקח ונתן לעבדיו' (רש"י)

ספר שמואל ב - פרק י

סיכום הפרק

1. נחש, מלך בני עמון שעשה חסד עם דוד, מת, ודוד שולח אנשים לנחם את חנון בנו.
2. שרי בני עמון משכנעים את חנון ששלוחי דוד באים לרגל את העיר.
3. חנון מבייש את שלוחי דוד (מגלח חצי זקנם וקורע בגדיהם).
4. בני עמון רואים שדוד כועס עליהם, ושוכרים את חיילי ארם לערוך מלחמה נגד דוד.
5. ארם בא מאחרי צבא ישראל, ויואב יוצא לקראתם, ובני עמון באים מלפני ישראל ויואב שולח את אבשי אחיו נגדם.
6. בני עמון רואים שארם בורח מפני יואב, וגם הם בורחים וחוזרים לתוך עירם.
7. הדרעזר, מלך ארם, שולח מחנה גדולה נגד דוד, ודוד מכה אותם.
8. כל המלכים שהיו עובדים את הדרעזר עושים שלום עם ישראל ועובדים את דוד.

דברי הנביא

	ב וַיֹּאמֶר דָּוִד
	אֶעֱשֶׂה חֶסֶד עִם־חַנוּן בֶּן־נָחֵשׁ
ג וַיֹּאמְרוּ שְׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן אֶל־חַנוּן אֲדִינְיָהִם	כָּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו
is David really honoring	עִמְדֵי חֶסֶד
הַמְּכַבֵּד דָּוִד	וַיִּשְׁלַח דָּוִד
אֶת־אֲבִיךָ בְּעֵינֶיךָ	לְנַחֲמוֹ
that he sent you	בְּיַד־עֲבָדָיו אֶל־אָבִיו
comforters	וַיָּבֵאוּ עִבְדֵי דָוִד אֲרָץ בְּנֵי עַמּוֹן:
isn't it	
so that (they can)	
examine the city	
and to spy it	
and to overturn it	

דברי חז"ל

ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון: את מוצא במי שבא עמהם במידת רחמים לסוף בא לידי בזיון מלחמות וצרות, ואיזה זה דוד שרצה לעשות חסד עם חנון בן נחש אמר לו הקב"ה אתה תעבור על דברי? אני כתבתי לא תדרוש שלומם וטובותם ואתה עושה עמם גמילות חסד? אל תהי צדיק הרבה (קהלת ז) ! שלא יהא אדם מוותר על התורה.

ספר שמואל ב - פרק יא

סיכום הפרק

1. דוד רואה את בת שבע, אשת אוריה החתי, רוחצת על הגג ולוקח אותה לאשה ומתעברת ממנו
2. דוד מחזיר את אוריה מהמלחמה ומצוה לו לחזור לביתו ולאשתו
3. אוריה מסרב לחזור לביתו ודוד שולח אותו בחזרה למלחמה
4. דוד שולח ספר ליואב שבו הוא מצוה לשלוח את אוריה לתוך המלחמה ולהשאירו שם וימות
5. אוריה נהרג על ידי האויב עם כמה חיילים מצבא יואב
6. בת שבע מתאבלת על בעלה - אחרי האבל היא נאספת אל בית דוד להיות אשתו, ויולדת לו בן
7. וירע הדבר אשר עשה דוד בעיני ה'

דברי הנביא

<p>כִּי־מָת אֲוֹרִיָּה אִישָׁהּ and she mourned over her husband The mourning passed וַיִּשְׁלַח דָּוִד and he gathered her into his home וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן וַיִּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינֵי ה'</p>	<p>יָד וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יֹאָב וַיִּשְׁלַח בְּיַד אֲוֹרִיָּה: טו וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר לְאָמֹר הָבוּ אֶת־אֲוֹרִיָּה bring Uriah directly in front of אֶל־מוֹל פָּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה the fierce fighting וּשְׁבֹתֶם and withdraw מֵאַחֲרָיו from behind him וְנָכָה וּמָת: וְנָכָה וּמָת: כּו וַתִּשְׁמַע אִשְׁתׁ אֲוֹרִיָּה</p>
--	---

דברי חז"ל

לעולם אל יביא אדם את עצמו לידי נסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל. אמר לפניו רבש"ע מפני מה אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב ואין אומרים אלקי דוד? אמר אינהו מינסו לי את לא מינסית לי (הם עברו נסיון לי ואתה לא עברת נסיון). אמר לפניו, רבש"ע נסני...מיד, ויהי לעת ערב... (סנהדרין קז).

כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה (שבת נו.) - עיין בדפים הבאים לפרק יב המשך דברי הגמרא

ספר שמואל ב - פרק יב

סיכום הפרק פסוקים א-יב

1. נתן הנביא מספר לדוד על איש עשיר שגוזל מעני שה יחיד וחביב ומאכילו לאורח שלו

2. דוד משיב שהעשיר חייב מיתה וישלם ארבעה פעמים בעד השה

3. נתן אומר לדוד שהמשל נאמר עליו על שלקח את בת שבע מאוריה

4. נתן אומר לדוד שבגלל מעשיו יבוא עליו רעה מתוך ביתו ונשיו יקחו ממנו בגלוי

דברי הנביא

ט מִדּוּעַ בָּזִיתָ why have you disgraced

אֶת־דָּבָר הַזֶּה

לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי

אֶת אֹרֶיָה הַחֲתָנִי הַכֵּיתָ בְּחָרֵב

וְאֶת־אִשְׁתּוֹ לְקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה

וְאֹתוֹ הֲרַגְתָּ בְּחָרֵב בְּנֵי עַמּוֹן:

ד וַיָּבֵא הַלֹּךְ And came a passer-by

לְאִישׁ הָעֵשִׂיר

וַיִּחְמַל he was reluctant

לְקַחַת מִצֵּאֲנוֹ וּמִבְּקָרוֹ

לַעֲשׂוֹת לְאֹרֶחַ הַבָּא־לוֹ

וַיִּקַּח אֶת־כַּבְּשֵׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ

וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו:

דברי חז"ל

ד: **ויבא הלך:** דימה את יצר הרע תחלה להלך שעובר לדרכו ואח"כ לאורח שנעשה

אכסנאי ואח"כ לאיש שהוא בעל הבית (רש"י)

כך הוא אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד

שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד (שבת קה:)

ט: **מדוע בזית:** משונה רעה זו מכל רעות שבתורה, שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש

וכאן כתיב לעשות, שביקש לעשות ולא עשה. את אורי-ה החתני הכית בחרב, שהיה לך

לדונו בסנהדרין ולא דנת, ואת אשתו לקחת לך לאשה, ליקוחין יש לך בה דאמר רשב"ג

אמר ר' יוחנן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, ואותו הרגת בחרב

בני עמון, מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אורי-ה אי אתה נענש עליו, מאי

טעמא? מורד במלכות הוה, דאמר ליה ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים

וכו' (שבת נו.)

ספר שמואל ב - פרק יב דף 2

סיכום הפרק פסוקים יג-לא

5. דוד מודה שחטא לה', ונתן משיב לו שה' מחל לו ולא ימות, אבל הילד שנולד לבת שבע ימות
6. דוד מתפלל בעד הילד, צם ושוכב על הארץ
7. אחרי שבעה ימים הילד מת, ודוד קם ואוכל
8. דוד מנחם את בת שבע, ונולד להם בן וקוראים לו שלמה
9. ה' אוהב את שלמה, ונתן קורא לו ידידי-ה
10. יואב מודיע לדוד שכמעט גמר ללכוד את רבה, וקורא לדוד לבא וללכד את העיר
11. דוד אוסף את כל העם וכובש את העיר ומוציא ממנה שלל רב

דברי הנביא

<p>אֶת-אֹיְבֵי הַ' the enemies of Hashem בְּדָבַר הַזֶּה גַּם הִבֵּן הַיְלֹוֹד לְךָ מוֹת יָמוֹת: טו וַיִּבְקֶשׂ דָּוִד אֶת-הָאֱ-לֹהִים on behalf of the child בְּעַד הַנְּעָר וַיֵּצֵא דָוִד צוּם וַיָּבֵא וְלֹן וְשָׁכַב אֲרָצָה:</p>	<p>יג וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-נָתָן חֲטָאתִי לָהּ' וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-דָּוִד גַּם-ה' הֶעֱבִיר חֲטָאתְךָ has removed your sin לֹא תָמוֹת: יד אָפֶס Nevertheless כִּי-נֵאָצַח נֶאֱצַחְתָּ because you have surely blasphemed</p>
--	--

דברי חז"ל

יג: חטאתי לה': לא דוד ראוי לאותו מעשה ולא ישראל ראויים לאותו מעשה (חטא העגל)... אלא למה עשו? לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד, ואם חטאו צבור אומרים להו לנו אצל צבור...מאי דכתיב, נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על' נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה (עבודה זרה ד:)

ספר שמואל ב - פרק יג

סיכום הפרק

1. אמנון בן דוד אוהב את תמר, אחות אבשלום אחיו
2. יונדב בן שמעה (אחי דוד) מיעץ לאמנון לעשות את עצמו כאילו הוא חולה ולבקש מאביו דוד שישלח את תמר להכין לו אוכל להברותו
3. תמר מכינה האוכל לאמנון והוא תופס אותה ומבקש ממנה שתשכב איתו
4. תמר מסרבת ואומרת לאמנון שיבקש מהמלך שיתן אותה לו לאשה
5. אמנון לא מקשיב לה ומענה אותה
6. אחר המעשה המגונה אמנון שונא את תמר וזורקת אותה מביתו
7. תמר קורעת כתנת הפסים שלבשה והולכת וצועקת
8. אבשלום אומר לתמר לא לפרסם המעשה
9. אחרי שנתיים אבשלום עושה משתה כשגוזז צאנו, ומשכנע את אביו דוד לשלוח את אמנון וכל בני המלך לחגג איתו
10. אבשלום מצוה לעבדיו להרוג את אמנון
11. אומרים לדוד שאמנון וכל בניו נהרגו, יונדב מתקן אותם ואומר שרק נהרג אמנון
12. המלך ובניו וכל עבדיו בוכים בכי גדול על אמנון
13. אבשלום בורח אל תלמי מלך גשור, ונשאר שם שלש שנים
14. דוד מתנחם על אמנון ומתגעגע לאבשלום

דברי הנביא

	ט וַתִּקַּח אֶת־הַמִּשְׁרֵת	She then took the
the dumplings	אֶת־הַלֶּבְבוֹת	pan
	אֲשֶׁר עָשָׂתָה	וַתִּצַּק לִפְנָיו
	וַתֵּבֵא לְאִמְנוֹן אַחִיהָ הַחֲדָרָה:	and poured it before him
	טו וַיִּשְׁנֹאֶה אִמְנוֹן	וַיִּמָּאֵן לֶאֱכֹל
	שְׁנֹאֶה גְדוֹלָה מְאֹד	וַיֹּאמֶר אִמְנוֹן
	כִּי גְדוֹלָה הַשְׁנֹאֶה אֲשֶׁר שְׁנֹאֶה	הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלַי
	מֵאֲהָבָה אֲשֶׁר אֲהָבָה	וַיֵּצְאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָיו:
	וַיֹּאמֶר־לָהּ אִמְנוֹן קוּמִי לְכִי:	י וַיֹּאמֶר אִמְנוֹן אֶל־תָּמָר
	יז וַיִּקְרָא אֶת־נְעָרוֹ מִשְׁרֵתוֹ	הַבִּיאי הַבִּרְיָה
	וַיֹּאמֶר שְׁלַחוּ־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה	bring the light meal
	וַיַּעַל הַדָּלֶת אַחֲרֶיהָ:	to my room
		so that I might eat
		וַאֲבָרָה
		מִיַּדְךָ

דברי חז"ל

כל אהבת שהיא תלויה בדבר, בטל דבר, בטלה אהבתו. ושאין תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם. איזו היא אהבה התלויה בדבר, זו אהבת אמונן ותמור. ושאין תלויה בדבר, זו אהבת דויד ויהונתן: (אבות ה:טז)

תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה גדר גדול גדרה תמר באותה שעה. אמרו: לבנות מלכים כך - לבנות הדיוטות על אחת כמה וכמה, אם לצנועות כך - לפרוצות על אחת כמה וכמה. אמר רב יהודה אמר רב: באותה שעה גזרו על הייחוד, ועל הפנויה. - יחוד? דאורייתא הוא, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: רמז לייחוד מן התורה מניין - שנאמר (דברים י"ג) כי יסיתך אחיך בן אמך, וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית? אלא לומר לך: בן - מתייחד עם אמו, ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה. אלא אימא: גזרו על ייחוד דפנויה. (סנהדרין כא)

ספר שמואל ב - פרק יד

סיכום הפרק

1. יואב רואה שלב דוד על אבשלום
2. יואב מביא אשה חכמה מתקוע ואומר לה להתנהג כאילו היא מתאבלת, וכך לבוא אל דוד ולהגיד לו סיפור שהמציא (made up)
3. האשה מספרת לו שבן א' שלה הרג את אחיו ומשפחתה רוצים להרוג את בנה
4. דוד מבטיח לאשה שלא יתן למשפחתה לנגוע בבנה
5. האשה אומרת לדוד שכל דבריה הם משל כדי שיבין שנכון להשיב את אבשלום לביתו בירושלים
6. המלך אומר ליואב להשיב את אבשלום לביתו, אבל לא יראה פני המלך
7. לא היה בכל ישראל איש יפה כאבשלום, וגילח את שערו פעם בשנה
8. אבשלום מבקש מיואב שיבוא אצלו כדי שיבקש מהמלך שיראנו
9. יואב לא שם לב לבקשת אבשלום עד שנשרף שדהו על ידי עבדי אבשלום
10. יואב מבקש מהמלך שיראה פני אבשלום, והמלך קורא לאבשלום ומנשקהו

דברי הנביא

לג וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ
 וַיִּגְדֹּל־לוֹ
 וַיִּקְרָא אֶל־אֲבִשָׁלוֹם
 וַיָּבֵא אֶל־הַמֶּלֶךְ
 וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ עַל־אֶפְיוֹ אֲרָצָה לְפָנָי הַמֶּלֶךְ
 וַיִּשַׁק הַמֶּלֶךְ לְאֲבִשָׁלוֹם:

דברי חז"ל

לג: וישק המלך לאבשלום: כל המונע בנו מן המרדות סוף בא לתרבות רעה ושונאהו... דוד שלא יסר לאבשלום בנו ולא רדהו, יצא לתרבות רעה ובקש להרוג את

אביו (שמות רבה א-א, וכן עיי' מלכים א א:ו ורש"י שם)

ספר שמואל ב - פרק טו

סיכום הפרק

1. אבשלום עושה לעצמו מרכבה וסוסים וחמישים אנשים רצים לפניו
2. אבשלום עומד כל בוקר אצל השער, ומושך אחריו בדברים כל הבא לדון
3. אבשלום אומר לדוד שהולך לחברון לשלם נדרו, ולוקח איתו מאתיים וחמישים איש להמליכו בחברון, וגם את אחיתופל יועץ דוד לוקח איתו
4. דוד שומע שאבשלום מורד נגדו, ואומר לאנשיו לברוח מירושלים כדי שלא יחריבו את העיר
5. אתי הגיתי ושש מאות איש מגת הלכו עם דוד ולא רצו להפרד ממנו
6. צדוק והלוויים נושאי הארון הלכו עם דוד
7. דוד אומר לצדוק להשיב את הארון לירושלים, וגם שצדוק ואביתר ישובו עם בנם כדי להגיד לדוד תוכניות אבשלום
8. נודע לדוד שאחיתופל יועץ לאבשלום
9. דוד אומר לחושי הארכי לשוב לירושלים ולעזור להפר עצת אחיתופל

דברי הנביא

	ל וְדוֹד עָלָה
	בְּמַעַלְהָ הַזֵּיתִים
	עָלָה וּבֹכָה
	וְרֹאשׁ לֹו חִפּוּי
	his head was covered
וְהוּא הִלֵּךְ	
בְּחִף	
וְכָל־הָעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ	
חִפּוּ אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עָלָהּ וּבָכָה:	
barefoot	

דברי חז"ל

עולה ובוכה- מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו (תהלים ג:א), מזמור לדוד? קינה לדוד היה צריך לומר! א"ר שמעון בן אבישלום, משל למה הדבר דומה, לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרעו היה עצוב, לאחר שפרעו שמח, אך כן דוד, כיון שאמר לו הקב"ה, הנני מקים עליך רעה מביתך' (יביא) היה עצוב, אמר שמא עבד או ממזר הוא שלא יחוס עלי, כיון שראה שאבשלום הוא שמח, אמר

סתם בן מרחם על אביו (ברכות ז:)

ספר שמואל ב - פרק טז

סיכום הפרק

1. ציבא, נער מפיבושת, יוצא לקראת דוד עם חמורים ואוכל לדוד וכל הבורחים אתו.
2. מפיבושת נשאר בירושלים כי חושב שיחזירו לו את ממלכת אביו.
3. דוד נותן לציבא כל מה שיש למפיבושת.
4. שמעי בן גרא, ממשפחת בית שאול, יוצא לקראת דוד, ומקלל וסוקל את דוד וכל עבדיו.
5. דוד לא נותן לאבישי בן צרויה להרוג את שמעי כי מכיר שדברי אבישי הם מאת ה'.
6. אבשלום ואחיתופל באים לירושלים, אחיתופל מיעץ לאבשלום לבא אל פלגשי דוד,

וכן עושה

דברי הנביא

<p>כַּי־נִבְאַשְׁתָּ that you totally rejected אֶת־אֲבִיךָ וְחִזְקוּ יְדֵי כָּל־אֲשֶׁר אֲתָדָּ:</p>	<p>כַּא וַיֹּאמֶר אַחִיתֹּפֶל אֶל־אֲבִשָׁלֹם בּוֹא אֶל־פְּלִגְשֵׁי אָבִיךָ concupines of your father אֲשֶׁר הֵנִיחַ לְשִׁמּוֹר הַבַּיִת וְשָׁמַע כָּל־יִשְׂרָאֵל</p>
---	--

דברי חז"ל

כב: ויבא אבשלום אל פלגשי אביו: ושכב עם נשיך (לעיל יב:יא), יש לשאול איך גזר הא-ל על אבשלום שיחטא וישכב עם נשי אביו, ואם לא חטא דוד לא היה חוטא אבשלום! והנה נענש אבשלום בדבר חטא דוד! יש לפרש כי הא-ל לא גזר בפירוש על אבשלום ולא הזכירו בשם, ואע"פ שידע הא-ל כי אבשלום יהיה החוטא בעבור תאות נפשו לחטוא, לא שהא-ל גזר עליו לחטוא. ואם לא חטא דוד היה הא-ל מונע נשי דוד מהמכשול על ידי עבירה, אף על פי שאבשלום סופו לחטוא מפני תאות יצרו, לא היה חוטא עם נשי אביו. ועוד לא היה חטא גדול בזה, כי פלגשי אביו היו ומפותת האב מותרת לבן, אלא לפי שהיו פלגשי מלך אסורות לכל אדם, וכל שכן כי לבנו מכווער הדבר. (רד"ק)

ספר שמואל ב - פרק יז

סיכום הפרק

1. אחיתופל מיעץ לאבשלום שיבחור שנים עשר אלף איש לרדוף אחרי דוד ולהרגו
2. העצה מוצאת חן בעיני אבשלום אבל מבקש גם את דעת חושי הארכי
3. חושי, שהוא תומך בדוד בסתר, מתנגד לעצת אחיתופל ואומר שדוד וגבוריו יהיו מוכנים להתכפת אנשי אבשלום וגם שדוד בודאי לא ישאר עם העם אשר איתו
4. חושי מיעץ לאבשלום לאסוף צבא עצום, ואבשלום בראשם, ולערוך מלחמה נגד דוד
5. כולם מסכימים לעצת חושי, וכל זה עשה ה' כדי להביא רעה על אבשלום
6. חושי אומר לצדוק ולאביתר כל מה שקרה, והם מעבירים את הכל, דרך שפחה אחת, ליהונתן ולאחימעץ להזהיר את דוד שיעבור את הירדן לברוח מאבשלום
7. אחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו, הלך אל ביתו וחנק את עצמו
8. דוד והעם אשר איתו עוברים את הירדן, ובבאום למחנים שובי בן נחש ומכיר בן עמיאל וברזילי הגלעדי מגישים להם אוכל ובגדים וכילים שונים

דברי הנביא

אָל־בֵּיתוֹ אֶל־עִירוֹ	כג וְאַחִיתּוֹפֵל רָאָה
וַיֵּצֵא אֶל־בֵּיתוֹ	כִּי לֹא־נִעְשְׂתָה עֲצָתוֹ
וַיִּחַנֵּק	וַיַּחַבֵּשׁ he saddled
וַיָּמָת	אֶת־הַקַּחְמוֹר
וַיִּקְבֹּר בְּקִבְרֵי אָבִיו:	וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ

דברי חז"ל

רבי אלעזר הקפר אומר, הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם:

(אבות ד:כא)

אַרְבַּעַה הַדְּיוֹטוֹת אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא ... בְּלָעָם, וְדוֹאֵג, וְאַחִיתּוֹפֵל, וְגַחְזִי:

(סנהדריןא:ב)

אחיתופל הגילוני היה חכם והיה בעל תורה ובשביל גסות הרוח שהיה בו (שחשב

שימלוך תחת דוד) נעקר מן העולם הזה ומן העולם הבא (אליהו רבא ל"א)

ספר שמואל ב - פרק יח

סיכום הפרק

1. עבדי דוד יוצאים למלחמה נגד ישראל, משולשים בידי יואב, בידי אבישי, ובידי איתי הגיתי.
2. העם מצליחים לשכנע את דוד לא לצאת איתם למלחמה.
3. דוד מצוה לא להרוג את אבשלום אם יתפשוהו.
4. המלחמה נערכת ביער אפרים. אנשי דוד מנצחים במלחמה והורגים עשרים אלף איש.
5. אבשלום בורח ושערו נתפס באילן, ונתלה שם בשערו.
6. עבדי דוד לא רוצים להרוג את אבשלום בגלל צווי המלך, אבל יואב בא ומכהו, נערי יואב גומרים להרגו.
7. אבשלום נקבר תחת גל אבנים גדולה. לפני שמת עשה מצבה לזכרונו שנקרא יד אבשלום.
8. אחימעץ בן צדוק רץ לבשר לדוד על נצחונו, אבל אינו רוצה לבשר על מיתת אבשלום.
9. גם כושי נשלח על ידי יואב לבשר למלך, והוא מבשר על מיתת אבשלום.

דברי הנביא

<p>staves in his hand and he thrust them</p> <p>in the midst of the elm And 10 soldiers circled around</p>	<p>שְׁבָטִים בְּכַפוֹ וַיִּתְקַעֵם בְּלֵב אֲבִשָׁלוֹם עוֹדְנֵוּ חַי בְּלֵב הָאֵלֶּה: טו וַיִּסְבּוּ עֶשְׂרֵה נְעָרִים נְשָׂאֵי כָלֵי יוֹאָב וַיִּכּוּ אֶת־אֲבִשָׁלוֹם וַיָּמִיתָהוּ:</p>	<p>ה וַיִּצַּן הַמֶּלֶךְ אֶת־יֹאָב וְאֶת־אֲבִישֵׁי וְאֶת־אֶתִּי לְאֹמֶר לְאֵט־לִי לְנַעַר לְאֲבִשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם שָׁמְעוּ בְּצִנּוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הַשָּׂרִים עַל־דְּבַר אֲבִשָׁלוֹם: יֵד וַיֹּאמֶר יוֹאָב לֹא־כֵן אֲחִילָה לְפָנֶיךָ וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה</p> <p>Be gentle, for my sake I will no more beg of you</p>
--	--	---

דברי חז"ל (להסביר, מדוע לא הקשיב יואב לפקודת המלך שלא להרג את אבשלום)

אפילו למאן דאמר נשיא שמחל על כבודו מחול, מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, שנא' (דברים יז) "שום תשים עליך מלך", שתהא אימתו עליך (קידושין לב:)

ויקח ג' שבטים...ויסבו: במדה שאדם מודד מודדין לו, לפי שבא אבשלום על עשר פלגשי אביו, לפיכך נתנו בו עשר לביונות, שנא' ויסבו עשרה נערים, ולפי שגנב ג' לבבות, לב אביו, ולב ב"ד ולב ישראל, לפיכך נתקעו בו ג' שבטים, שנא' ויקח שלשה שבטים

(סוטה ה:)

ספר שמואל ב - פרק יט

סיכום הפרק - פסוקים א-כד

1. דוד בוכה ומתאבל על בנו אבשלום ונצחון העם נהפך לאבל
2. יואב אומר לדוד שהתהגותו מבייש את תומכיו, ומראה כאילו היה מעדיף נצחון אבשלום
3. דוד קם ויושב בשער וכל העם באים לפניו
4. דוד שולח לאנשי יהודה ושואל מדוע הם לא מהראשונים להשיב אותו לירושלים
5. דוד אומר לעמשא בן אחותו (אע"פ שמרד נגדו) שברצונו להעמידו לשר צבא במקום יואב
6. אנשי יהודה באו לגלגל להשיב את המלך לירושלים
7. שמעי בן גרה בא ונפל לפני דוד לבקש מחילתו על שקללו כשברח מירושלים, דוד, נגד עצת אבישי בן צרויה, נשבע לו שלא ימות

דברי הנביא

לֹא יוֹמַת שְׁמַעִי כִּי קָלַל אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה:
 כַּג וַיֹּאמֶר דָּוִד
 מִה־לִּי וּלְכֶם
 what does it matter to me or
 to you
 בְּנֵי צְרוּיָהּ כִּי־תִהְיוּ־לִי הַיּוֹם
 לְשָׂטָן
 as an advesary
 הַיּוֹם יוֹמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הָלֹא יִדְעֵתִי
 כִּי הַיּוֹם אֲנִי־מִלְךָ עַל־יִשְׂרָאֵל:

יִזְוִימָהָר שְׁמַעִי בֶן־גֵּרָא בֶן־הַיִּמִּינִי אֲשֶׁר
 מִבְּחוּרִים וַיֵּרֶד עִם־אִישׁ יְהוּדָה לְקִרְאֵת
 הַמֶּלֶךְ דָּוִד:
 כַּאֲכִי יִדַּע עֲבַדְךָ כִּי אֲנִי חָטָאתִי
 וְהִנֵּה־בָאתִי הַיּוֹם רֹאשׁוֹן לְכָל־בֵּית יוֹסֵף
 לְרַדֵּת לְקִרְאֵת אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ:
 כַּב וַיַּעַן אֲבִישִׁי בֶן־צְרוּיָהּ וַיֹּאמֶר
 הַתַּחַת זֹאת because of this (apology)

דברי חז"ל

ראשון לכל בית יוסף: כשבא שמעי אצל דוד אמר לו מה אחיו של יוסף גמלוהו רעה והוא גמלן טובה, אף אני גמלתיך רעה גמול עמי טובה ... וכל ישראל יושבים ומקוים מה אתה עושה עמי, אם קבלת אותי כל ישראל באים ומשלימין עמך (ילקוט שמעוני)

בן הימיני...איש ישראל: ראה דוד ברוח הקודש שאדם גדול יעמוד ממנו ועתיד לעשות תשועה גדולה ויקרא איש, ובזכותו ניצל, אמר הקב"ה לדוד אתה הצלת את שמעי בשביל שיוליד את הצדיק, על שמך אני כותבו, שנא' (אסתר ב) איש יהודי היה בשושן

(שם)

ספר שמואל ב - פרק יט 2

סיכום הפרק - פסוקים כה - מד

8. מפיבושת, שציער את עצמו כל זמן שהיה דוד בצער, בא לפני דוד, ודוד שואלו למה איחר לבא עצלו
9. מפיבושת השיב שעד שחבש את חמורו (היה חיגר) עבדיו ציבא הקדימו, וסיפר עליו לשון הרע לדוד
10. דוד מסופק האם לקבל דברי ציבא או דברי מפיבושת, ועושה פשרה ומחלק נחלת מפיבושת בין שניהם
11. דוד מבקש מברזילי הגלעד, שכלכל אתו כשהיה במחנים, לחזור איתו לירושלים ושם המלך יכלכל אותו
12. כל יהודה וחצי ישראל ליוו את דוד בעברו את הירדן
13. אנשי ישראל נפגעו (were slighted) על זה שאנשי יהודה כאילו 'גנבו' את דוד והוא גם מלכם

דברי הנביא

<p>לב וברזילי הגלעדי ירד מרגלים and he crossed with the King ויעבר את המלך the King הירדן לשלחו את הירדן: to see him off at the Jordan</p>	<p>ל ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דברך אמרתי אתה וציבא תחלקו את השדה: will divide the property לא ויאמר מפיבושת אל המלך גם את הכל יקח אחרי אשר בא אדני המלך בשלוש אל ביתו:</p>
--	--

דברי חז"ל

תחלקו את השדה: אמר רב, קבל דוד לשון הרע, ובשעה שאמר דוד למפיבושת אתה וציבא תחלקו את השדה, יצאת בת קול ואמרה רחבם וירבעם יחלקו את המלכות. ואלמלא לא קבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד, ולא עבדו ע"ז, ולא גילינו מארצנו (שבת נו).

וברזילי הגלעדי: חמשה פעמים כתוב ברזילי (בפרשה זו) כנגד חמשה ספרי (חומשי) תורה, ללמדך שכל מי שהוא מאכיל פרוסה לצדיק כאילו הוא מקיים חמשה ספרי

תורה (ב"ר נח)

ספר שמואל ב - פרק כ

סיכום הפרק

1. שבע בן בכרי, משמט בנימין, מורד נגד דוד, וקצת מאנשי ישראל הולכים איתו
2. דוד חוזר לירושלים, ומעביר את הפילגשים שנשארו בביתו למשמרת ומכלכל אותם
3. דוד מצוה לעמשא לאסוף את איש יהודה ולחזור בשלש ימים, אבל עמשא מאחר
4. דוד מצוה לאבישי לרדוף אחרי בן בכרי, ויואב אחיו יוצא איתו
5. יואב נפגש בעמשא והורג אותו במרמה
6. יואב ואנשיו באים במצור נגד העיר שנמצא בו שבע ומתחילים להרוס חומת העיר
7. אשה חכמה מהעיר קורא ליואב ושואלת לו מדוע בא להכרית את העיר, ויואב משיב שרק רוצים את שבע שמרד במלך
8. אנשי העיר הורגים את שבע, וזורקים את ראשו ליואב, ויואב וכל הצבא עוזבים
9. דוד מטיל מס על ישראל

דברי הנביא

אם־אֶבְלַע if I would swallow up וְאִם־אֶשְׁחִית: and if I would destroy כֹּא לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מִהָר אֶפְרָיִם שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי שָׁמוּ נֶשְׂא יָדוֹ בַּמֶּלֶךְ בְּדָוִד תִּנּוּ־אֶתְּנוּ לְבָדּוֹ וְאֶלְכָה מֵעַל הָעִיר וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל־יֹאבֵב הִנֵּה רֹאשׁוֹ מִשְׁלָךְ אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוּמָה:	I am of the loyal, trustworthy of Israel אֵתְּהָ מִבְּקֵשׁ לְהַמִּית עִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תִּבְלַע why will you swallow up נִחַלְתָּ? הַהוּהָ: כִּי יַעַן יֹאבֵב וַיֹּאמֶר חָלִילָה חָלִילָה לִּי לִי it would be a disgrace for me
---	--

דברי חז"ל

הנה ראשו משלך אליך: סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו: תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם, אפילו כולן נהרגים לא ימסרו נפש אחת מישראל, ייחדו להם אחד, כגון שבע בן בכרי, ימסרו אותו ואל ייהרגו. א"ר שמעון בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי, ור' יוחנן אמר אעפ"י שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי. (ירושלמי תרומות פ"ח ה"ד. עיון נוסף-עיי' רש"י כאן שהביא דברי התוספתא

(שם פ"ז הכ"ג) והשוה לדברי הירושלמי)

ספר שמואל ב - פרק כא

סיכום הפרק

1. דוד שואל מאת ה' סיבת הרעב שהיתה בארץ לשלש שנים
2. ה' משיב לו בגלל שלא נספד שאול כראוי ובגלל שהרג שאול את הגבעונים
3. דוד שואל את הגבעונים במה יכול לפייסם
4. הגבעונים משיבים שיתפייסו במיתת שבעה מבני שאול
5. דוד לא העביר להם את מפיבושת בן יהונתן בגלל השבועה בינו ליהונתן
6. הגבעונים תלו שני בני רצפה וחמשת בני מיכל
7. רצפה שמרה על הנתלים עד שדוד הביא את כולם, כולל שאול ויהונתן, לקברי אבות, והרעב נעצר
8. היו ד' מלחמות נגד הפלישתים וילידי הענקה, בכולם נצחו ונהרגו הענקים
9. השביעו את דוד שלא יצא שוב למלחמה איתם, שנסתכן בא' הקרבות עם הענקים

דברי הנביא

והגִּבְעוֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָמָּה	א וַיְהִי רָעַב בְּיָמַי דָּוִד
כִּי אִם־מִיָּתֶר but from the remanent	שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרַי שָׁנָה
הָאֲמֹרִי	וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד אֶת־פְּגִי יְיָ הַזֶּה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁפְּעוּ לָהֶם	וַיֹּאמֶר יְיָ הַזֶּה אֶל־שָׂאוּל
וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוּל לְהַכֹּתָם	וְאֶל־בֵּית הַדָּמִים
בְּקִנְאָתוֹ in his zeal	עַל־אֲשֶׁר־הִמִּית אֶת־הַגִּבְעוֹנִים:
לְבַנְיֵי־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה:	ב וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעוֹנִים
	וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם

דברי חז"ל

אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים: אל שאול שלא נספד כהלכה, ואל בית הדמים אשר המית את הגבעונים, וכי היכן מצינו בשאול שהמית הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב

כאילו הרגן (בבא קמא קיט).

והגבענים לא מבני ישראל המה: ולכך גזר עליהם דוד שלא יבאו בקהל, אמר

שלשה סימנים יש באומה זו, רחמנים וביישנים וגומלי חסדים, מי שיש בו ג' סימנים

הללו ראוי לידבק בו (רש"י)

על אשר המית את הגבענים: אמר דוד וכי בשביל הגרים הללו עשה הקב"ה לעמו כן?

א"ל הקב"ה אם תרחיק את הרחוקים סופך לרחק את הקרובים (במדבר רבה ח')

ויקח המלך את שני בני רצפה...והם המתו: והא כתיב (דברים כד:טז) ובנים לא יומתו

על אבות איש בחטאו יומתו, א"ר יוחנן מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל

שם שמים בפהרסיא (יבמות עט.).

ואת חמשת בני מיכל: וכי מיכל ילדה והלא מירב ילדה לו! אלא מירב ילדה ומיכל גדלה

לפיכך נקראו על שמה, שהמגדל יתום ויתומה בתוך ביתו כאלו ילדם (רש"י)

מתחלת קציר שעורים: א"ר הושעיא, גדול הוא קידוש השם מחילול השם, בחילול

השם כתיב (דברים כא:כג) לא תלין נבלתו על העץ, ובקידוש השם כתיב מתחלת קציר

שעורים עד נתך עליהם מים מן השמים, מלמד שעמדו תלויים מט"ז בניסן עד י"ז

במרחשון, והיו אומות העולם אומרים תורתן של אלו פלסטר היא, כתוב בתורתן לא

תלין נבלתו, ואלו תלויין ז' חדשים, כתוב בתורתן אין דנין שנים ביום אחד ואלו

שבעתם יחד, כתוב בתורה לא יומתו אבות על בנים ואלו מתים בעון אבותם. והיו

שואלים עליהם מה חטאו אלו שנשתנית מדת הדין? והיו ישראל אומרים להם

אבותיהם של אלו פשטו ידם בגרים גורים. א"ל וכי מה טיבן? אמרו להם אלו הגרים

שנתגיירו בימי יהושע, אמרו להם וכי בשביל הגרים הגרורים הארורים הללו עשה

הקב"ה לעמו כן, מה בבני מלכים כן בהדיוטות על אחת כמה וכמה, מה אם אלו שלא

נתגיירו לשם שמים ראו היאך תבע הקב"ה את דמן, המתגייר לשם שמים עאכ"ו, ודאי

אין אלוה כא-לוהיהם ואין אומה כאומתם, ואין לנו לידבק אלא באומה זו, שא-להיה

גדול מכל אלהים (במד"ר ח')

ויפלו ביד דוד: דכתיב (רות א':יד) ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה, אמר הקב"ה

יבואו בני הנשוקה ויפלו ביד בני הדבוקה (סוטה מב:)

ספר שמואל ב - פרק כב

דברי הנביא

and the horn of my salvation	וְקָרַן יִשְׁעֵי	
my high tower, and my	מִשְׁגְּבִי וּמְנוּחָי	is my rock, and my fortress
	refuge	and my deliverer:
my savior;	מִשְׁעֵי	The God of my rock
You save me from violence:	מִחַמַּס וּתְשׁוּעָנִי:	in Him will I trust;
		He is my shield

דברי חז"ל

ה' סלעי וגו': עשרה מיני קילוסין יש כאן, סלעי, מצודתי, מפלטי, א-להי, צורי, מגיני, קרן ישעי, משגבי, מנוסי, מושיעי. כנגד עשרה שונאיו, והם: שאול, דואג, אחיתופל, שבע בן בכרי, שמעי בן גרא, שובך, גלית, ושלשה אחיו. וכשם שקלסו כאן בעשרה שמות כך קלסו בסוף ספר תהילים בעשרה הלולין, הללו א-ל בקדשו וגו' (ילקוט שמעוני)

דברי הנביא

כח וְאֶת־עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל־דָּמִים
 תִּשְׁפִּיל: that you may bring them down

דברי חז"ל

אמר ר' יוחנן, אם ראית דור שמתמעט והולך, חכה לביאת המשיח, שנא' עם עני תושיע
 (סנהדרין צח.)

דברי הנביא

	מִגֵּן הוּא	לא הא-ל תמים דרפו
	לְכֹל הַחֲסִים בּוֹ:	אמרת י-הוה
		צרופה
		are flawless

דברי חז"ל

אמרת ה' צרופה: אמר רב, לא נתנו המצות אלא לצרף (to purify) את הבריות, וכי מה איכפת לו להקב"ה מי שהוא שוחט מן הצואר ומי שהוא שוחט מן העורף? הוי אומר לא נתנו המצות אלא לצרף את הבריות (ב"ר מד)

דברי הנביא

נא מגדיל ישועות מלכו He is the tower
 לעשה חסד למשיחו of salvation for his king
 לדוד ולזרעו עד-עולם:

דברי חז"ל

כתוב אחד אומר מגדיל (תהילים יח:נא, וכן הכתיב כאן) וכתוב אחד אומר מגדול (הקרי כאן), ר' יודן אומר, לפי שאין ישועתה של אומה זו באה בבת אחת, אלא מגדלת והולכת (זהו כוונת מגדיל, שמתגדל בהדרגה), ומהו מגדול? שנעשה לה מלך המשיח כמגדל גדול (ילקוט שמעוני)

ספר שמואל ב - פרק כג

דברי הנביא

<p>מְשִׁיחַ אֶל־לֵהִי יַעֲקֹב וַיִּנְעָמִים זִמְרוֹת יִשְׂרָאֵל: and the sweet singer of Israel</p>	<p>א וְאֵלֶּה דְבָרֵי דָוִד הָאֲחֵרִים נֶאֱמַר דָּוִד בֶּן־יִשָׁי וַיִּנְאֵם הַגִּבֹּר הַקָּסָם עָלַי said the man who was raised up on high</p>
---	--

דברי חז"ל

הוקם על: כנגד מאה ברכות, שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותיקן להם מאה ברכות, כיון שתקנם נעצרה. (במדב"ר יח)

דברי הנביא

<p>מוֹשֵׁל בְּאָדָם צַדִּיק must be just מוֹשֵׁל יִרְאֵת אֶל־לֵהִים: G-d</p>	<p>ג אָמַר אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל לִי דָבָר צִוֵּר יִשְׂרָאֵל</p>
--	---

דברי חז"ל

מושל באדם צדיק: אני מושל באדם מי מושל בי? צדיק (שאני גוזר גזירה ומבטלה - מו"ק טז:).
ואיזהו צדיק? מי שהוא מושל ביראת אלקים, הוי אומר זה הכובש את יצרו (תנא דבי אליהו
פרק ב)

דברי הנביא

<p>הוּא עֲדִינוּ הָעֲצָנִי עַל־שְׁמִנָּה מְאוֹת חֶלֶל בְּפַעַם אֶחָד:</p>	<p>ח אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד יֹשֵׁב בְּשֵׁבֶת תַּחְכֻּמָּנִי רֹאשׁ הַשְּׁלֵשִׁי chief among the captains</p>
---	---

דברי חז"ל

עדינו העצני: בשעה שהיה עוסק בתורה מעדן עצמו כתולעת ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ. (מו"ק טז:)

על שמנה מאות חלל בפעם אחד: שהיה זורק חץ ומפיל שמנה מאות חלל בפעם אחת והיה מתאנח על מאתים, דכתיב (דברים לב) איכה ירדוף אחד אלף, יצתה בת קול ואמרה לו (מ"א טו) רק בדבר אוריה החתי (שם)

דברי הנביא

בְּמַחְנֶה פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאַבוּ-מֵיִם מִבְּאֵר
בֵּית-לָחֶם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבֹאוּ
אֶל-דָּוִד וְלֹא אָבָה לְשְׂתוֹתָם וַיִּסַּךְ אֹתָם
לַיהוָה:

יד וְדָוִד אָז בְּמַצוּדָה וּמַצָּב פְּלִשְׁתִּים אָז
בֵּית לָחֶם: טו וַיִּתְאַוּהוּ דָוִד וַיֹּאמֶר מִי
יִשְׁקֵנֵי מַיִם מִבְּאֵר בֵּית-לָחֶם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר:
טז וַיִּבְקְעוּ שָׁלְשֶׁת הַגִּבּוֹרִים

דברי חז"ל

מי ישקני מים: אמרו רבותינו הוצרך לשאול שאלה מסנהדרין אשר בשער בית לחם
(רש"י)

ולא אבה לשתותם ויסך אותם לה: אמר כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי כל
המוסר עצמו למיתה על דברי תורה אין אומרין שמועה מפיו. ומאי ויסך אותם לה?

דאמרינהו משמיה דגמרא (שם)

ספר שמואל ב - פרק כד

סיכום הפרק

1. בגלל חרון אף ה' בעם, דוד ניסת (is inticed) למנות את העם
2. יואב שואל מדוד למה למנות את העם בלי צורך, אבל דוד מקפיד (insists) על כך
- 3 יוצאים לתשה חדשים ועשרים יום, ומונים 800,000 מחיילי ישראל ו500,000 מיהודה
4. דוד מרגיש שחטא ומבקש מה' שיעביר חטאו
5. ה' שולח את גד הנביא לאמור לדוד שיבחר א' מג' עונשים, שבע שני רעב, מלחמה או ג' ימי דבר
6. דוד בוחר ליפול בידי ה', הדבר מתחיל ושבעים אלך מתים במגפה
7. כשמגיע המלאך המשחית לירושלים, אצל גורן ארונה היבوسی, ה' עוצר אותו
8. גד מצוה לדוד להקים מזבח בגורן ארונה היבوسی, וארונה מציע את הכל לדוד בחינם
9. דוד מסרב לקחת בחינם, וקונה את הגורן ואת הבקר מארונה
10. דוד בונה מזבח לה' ומעלה עולות ושלמים והמגפה נעצר

דברי הנביא

and He enticed David because of them	וַיִּסֶת אֶת־דָּוִד בְּהֵם לְאמֹר לָךְ מִנֵּה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה:	The anger of Hashem continued to flare against Israel	א וַיִּסֶף אֶף־ה' הַזֶּה לְחַרֹּת בְּיִשְׂרָאֵל
---	--	---	--

דברי חז"ל

ויוסף אף ה': כל אותם האוכלסין שנפלו, על ידי שלא תבעו את בנין בית המקדש, והלא דברים קל וחומר, ומה אלו שלא ראו את בית המקדש כך, אנו על אחת כמה וכמה, לכך התקינו נביאים הראשונים שיהיו ישראל מתפללין בכל יום שלשה פעמים אנא השב שכינתך לציון וסדר עבודתך לירושלים עירך (מדרש שמואל)

דברי הנביא

ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-יֹאבֵב שֶׁר־הַחֵיל אֲשֶׁר-אִתּוֹ שׁוּט (travel) -נָא בְּכָל-שַׁבָּטַי יִשְׂרָאֵל מִדֶּן וְעַד-בָּאֵר שֶׁבַע וּפְקֹדוּ אֶת-הָעָם וַיַּדְעֵתִי אֵת מִסְפַּר הָעָם: ג וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיֹּסֶף (increase) -י הַנֹּה אֶל-לֵהִיף אֶל-הָעָם כְּתָם וְכָהֶם מֵאָה פְּעֻמִּים וְעַיִנִּי אֲדַנִּי-הַמֶּלֶךְ רֵאוֹת וְאֲדַנִּי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חֲפָץ בַּדָּבָר הַזֶּה:

דברי חז"ל

למה חפץ בדבר הזה: מנין שהוא לצורך אין בו חסרון, מנין שאין בו צורך יש בו חסרון

(פסיקתא רבתי יא-ג)

למה חפץ בדבר הזה: אין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר

המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין (תענית ח:)

דברי הנביא

יג וַיִּבְאֵר-גַּד אֶל-דָּוִד וַיַּגִּד-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ הִתְבּוּא לָךְ שֶׁבַע שָׁנִים רָעַב בְּאֶרֶץ אִם-שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים גָּסַף לַפְּנֵי-צָרֶיךָ וְהוּא רַדְפֶּךָ וְאִם-שְׁלֹשָׁה יָמִים דָּבַר בְּאֶרֶץ עֵתָה דָּע וּרְאֵה מָה-אֲשִׁיב שְׁלַחִי דָבָר: יד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-גַּד צַר-לִי מְאֹד נִפְלְאָה נָא בְּיַד-יְיָ הַנֹּה פִּי-רַבִּים רַחֲמֹו וּבִיד-אָדָם אֶל-אֶפְלָה:

דברי חז"ל

נפלה נא ביד ה': אמר רבי אלכסנדר אמר דוד אם אני בורר לי החרב עכשיו ישראל אומרים הוא בוטח בגבוריו שהוא לא ימות והאחרים ימותו ואם אני בורר הרעב יאמרו בוטח הוא בעושרו אברר לי דבר שהכל שוין בו (רש"י)

דברי הנביא

כג הַכֹּל נִתֵּן אֶרְוֹנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶרְוֹנָה אֶל-הַמֶּלֶךְ -י הַנֹּה אֶל-לֵהִיף יִרְצֶךָ:

דברי חז"ל

ד' אלקיך ירצך: א"ר חנינא לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן, ואלו הן דוד ודניאל (מגילה טו:)

דברי הנביא

כה ויבן שם דוד מזבח ליהוה ויעל עלות ושלמים ויעתר י-הוה לארץ ותעצר המגפה
מעל ישראל:
דברי חז"ל

ותעצר המגפה מעל ישראל: רבי אומר, נמשלו ישראל כחול, מה החול הזה אתה חופר
בו גומא מבערב, בשחרית אתה מוצא שנתמלאת, כך כל אותם האוכלסין שנפלו בימי
דוד נתמלאו בימי שלמה, הדא הא דכתיב (מ"א ד:כ) יהודה וישראל רבים כחול אשר
על שפת הים (ילקוט שמעוני)

ספר שמואל ב

רשימת מושגים
ואנשים ומקומות

פרק א:

1. גזירת הכתוב היא שאין ממיתין בית דין ולא מלקין את האדם בהודאת פיו אלא על פי שנים עדים, וזה שהרג יהושע עכן ודוד לגר עמלקי בהודאת פיהם הוראת שעה היתה או דין מלכות היה, אבל הסנהדרין אין ממיתין ולא מלקין המודה בעבירה שמא נטרפה דעתו בדבר זה, שמא מן העמלין מרי נפש הוא המחכים למות שתוקעין החרבות בבטנם ומשליכין עצמן מעל הגגות, שמא כך זה יבא ויאמר דבר שלא עשה כדי שיהרג וכללו של דבר גזירת מלך היא. (רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח הלכה ו)

פרק ב:

2. חסד ואמת: וכי יש חסד של שקר שהוא אומר חסד ואמת למה כן? ...אמר לו אם תעשה לי חסד לאחר מיתתי הוא חסד של אמת. (בראשית רבה)

3. רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו, ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל - נהרג עליו. (סנהדרין דף ע"ד.)

אתייה ליואב א"ל מאי טעמא קטלתיה לאבנר? אמר לו גואל הדם דעשאל אחי הוא. עשאל רודף היה! היה לו להציל באחד מאבריו! לא הוה יכיל ליה! א"ל השתא בדופן חמישית כיון ליה (דכתיב ויכהו אבנר באחרי החנית אל החומש וא"ר יוחנן בדופן חמישית מקום שמרה וכבד תלויים בו) באחד מאבריו לא יכיל ליה? (ילקוט שמעוני מלכים א רמז קעב)

פרק ג:

4. המקדש במלוה - אינה מקודשת המקדש במלוה ופרוטה, דעתה אפרוטה (קידושין דף מו)

5. אבישג מותרת לשלמה ואסורה לאדניה. מותרת לשלמה - דמלך היה, ומלך משתמש בשרביטו של מלך. ואסורה לאדניה - דהדיוט הוא. (סנהדרין דף כב)
הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום. שהרי יתרו שאמר לו למשה לך לשלום עלה והצליח, דוד שאמר לו לאבשלום לך בשלום הלך ונתלה. (ברכות סד.)

פרק ד:

6. המלך מסתפר בכל יום, ומתקן עצמו ומתנאה במלבושין נאים ומפוארים, שנאמר 'מלך ביפיו תחזינה עיניך' (רמב"ם הלכות מלכים פרק ב)

פרק ה:

7. אל היבוסי: ומזרעו של אבימלך היו, והיו להם שני צלמים, אחד עגור ואחד פִּסְחָ, שנעשו על שם יצחק ויעקב, ובפיהם השבועה שנשבע אברהם לאבימלך ולכך לא הורישם כשלכדו את ירושלים לא לכדו את המצודה (רש"י)

8. בראשי בכאים: מהו בראש בכאים? שהם מלאים קוצים, ולמה נגלה עליהם הקב"ה מראשי בכאים? שהיו ישראל בצרה, א"ר ברכי' זהו שנאמר "עמו אנכי בצרה" (מדרש תנחומא שופטים י"ז)

9. ויעש דוד כן: כיון שיצא היו הפלשתים קרבים ובאים וישראל רואים אותם, שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות. אמרו לו (לדוד) ישראל. דוד מה אנו עומדים? אמר להם, מצווה אני מן האלקים שלא לפשוט יד בהם עד שאראה ראשי האילנות מנענעים. אמרו לו, אם אין אנו פושטים יד בהם ימיתו אותנו! אמר להם, מוטב נמות זכאים וצדיקים ואל נמות רשעים, אלא אני ואתם נתלה עינינו אל הקב"ה. כיון שתלו עיניהם נענעו האילנות ומיד פשטו ידיהם. (מדרש שוחר טוב קכ"ז)

פרק ו:

10. על השל: על השגגה. שהיה לו לדרוש קל וחומר, (ארון) נושאים נשא בירדן, הוא עצמו

לא כל שכן! (רש"י - וכן בסוטה לה.)

11. ויברך ה': מה הארון שלא אכל ושתה אלא כבד ורביץ לפניו, כך, המארח תלמיד חכם

בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה! (ברכות סג:)

12. השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הא-ל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר (דברים כ"ח) תחת אשר לא עבדת את ה' א-להיך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה, ועל זה הזהיר שלמה ואמר אל תתהדר לפני מלך. וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' שנאמר והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'. (רמב"ם הלכות לולב פרק ח הלכה טו)

פרק ז:

13. ויהי עלי דברי-ה' הזה לאמר דם לרב שפכת ומלחמות גדלות עשית לא-תבנה בית לשמי כי דמים רבים שפכת ארצה לפני (דברי הימים כב:ח) כיון ששמע דוד כך נתיירא אמר הרי נפסלתי מלבנות בית המקדש. א"ר יהודה בר' אלעאי אמר לו הקב"ה דוד אל תירא... חייד הם לפני כקרבנות דכתיב כי דמים רבים שפכת לפני ואין לפני אלא קרבן שנאמר ושחט את בן הבקר לפני ה'. אמר לו ואם כן למה איני בונה אותו, אמר לו הקב"ה שאם אתה בונה אותו הוא קיים ואינו חרב, אמרו לו והרי יפה א"ל הקב"ה גלוי וצפוי לפני שהם עתידים לחטוא ואני מפיג חמתי בו ומחריבו והם נצולין שכן כתיב באהל בת ציון שפך כאש חמתו, אמר לו הקב"ה חייד הואיל וחשבת לבנותו אע"פ ששלמה בנד בונה לשמך אני כותבו מזמור שיר חנוכת הבית לדוד. (ילקוט שמעוני שמואל ב רמז קמה)

פרק ח:

14. משפט וצדקה: איזהו משפט שיש בו צדקה? הוי אומר זה ביצוע (compromise), מכאן אמר ר' יהושע בן קרחה מצוה לבצוע...רבי אומר משפט לזה שהחזיר לו ממונו וצדקה לזה שהוציא גזילה מתחת ידו (סנהדרין ו).

15. ובני דוד כהנים היו: וכי כהנים היו? אלא מה כהן נוטל בראש, אף תלמיד חכם נוטל בראש (נדרים סב).

פרק ט:

16. והשבתי לך: המלך רשאי להעביר נחלה שנאמר 'במשפט המלוכה את שדותיכם ואת כרמיכם יקח ונתן לעבדיו' (רש"י)

פרק י:

17. ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון: את מוצא במי שבא עמהם במידת רחמים לסוף בא לידי בזיון מלחמות וצרות, ואיזה זה דוד שרצה לעשות חסד עם חנון בן נחש אמר לו הקב"ה אתה תעבור על דברי? אני כתבתי לא תדרוש שלומם וטובותם ואתה עושה עמם גמילות חסד? אל תהי צדיק הרבה (קהלת ז)! שלא יהא אדם מוותר על התורה.

פרק יא:

18. לעולם אל יביא אדם את עצמו לידי נסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל. אמר לפניו רבש"ע מפני מה אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב ואין אומרים אלקי דוד? אמר אינהו מינסו לי את לא מינסית לי (הם עברו נסיון לי ואתה לא עברת נסיון). אמר לפניו, רבש"ע נסני...מיד, ויהי לעת ערב... (סנהדרין קז).

כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה (שבת נו).

פרק יב:

19. ויבא הלך: דימה את יצר הרע תחלה להלך שעובר לדרכו ואח"כ לאורח שנעשה אכסנאי ואח"כ לאיש שהוא בעל הבית (רש"י)

כך הוא אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד (שבת קה:)

20. מדוע בזית: משונה רעה זו מכל רעות שבתורה, שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות, שביקש לעשות ולא עשה. את אורי-ה החתי הכית בחרב, שהיה לך לדונו בסנהדרין ולא דנת, ואת אשתו לקחת לך לאשה, ליקוחין יש לך בה דאמר רשב"ג אמר ר' יוחנן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, ואותו

הרגת בחרב בני עמון, מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אורי-ה אי אתה נענש עליו, מאי טעמא? מורד במלכות הוה, דאמר ליה ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים וכו' (שבת נו).

21. חטאתי לה: לא דוד ראוי לאותו מעשה ולא ישראל ראויים לאותו מעשה (חטא העגל)... אלא למה עשו? לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד, ואם חטאו צבור אומרים להו לכו אצל צבור... מאי דכתיב, נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על' נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה (עבודה זרה ד:)

פרק יג:

22. כָּל אֶהְבֶּה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּדָבָר, בְּטַל דְּבָר, בְּטַלָּה אֶהְבֶּה. וְשִׂאִינָה תְּלוּיָה בְּדָבָר, אִינָה בְּטַלָּה לְעוֹלָם. אִיזוֹ הִיא אֶהְבֶּה הַתְּלוּיָה בְּדָבָר, זוֹ אֶהְבֶּת אֲמָנוֹן וְתָמָר. וְשִׂאִינָה תְּלוּיָה בְּדָבָר, זוֹ אֶהְבֶּת דָּוִד וְיִהוֹנָתָן: (אבות ה:טז)

23. תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה גדר גדול גדרה תמר באותה שעה. אמרו: לבנות מלכים כך - לבנות הדיוטות על אחת כמה וכמה, אם לצנועות כך - לפרוצות על אחת כמה וכמה. אמר רב יהודה אמר רב: באותה שעה גזרו על הייחוד, ועל הפנויה. - יחוד? דאורייתא הוא, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: רמז לייחוד מן התורה מניין - שנאמר (דברים י"ג) כי יסיתך אחיך בן אמך, וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית? אלא לומר לך: בן - מתייחד עם אמו, ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה. אלא אימא: גזרו על ייחוד דפנויה. (סנהדרין כא)

פרק יד:

24. וישק המלך לאבשלום: כל המונע בנו מן המרדות סוף בא לתרבות רעה ושונאהו... דוד שלא יסר לאבשלום בנו ולא רדהו, יצא לתרבות רעה ובקש להרוג את אביו (שמות רבה א-א)

פרק טו:

25. עולה ובוכה- מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו (תהלים ג:א), מזמור לדוד? קינה לדוד היה צריך לומר! א"ר שמעון בן אבישלום, משל למה הדבר דומה, לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרעו היה עצוב, לאחר שפרעו שמח, אך כן דוד, כיון שאמר לו הקב"ה, הנני מקים עליך רעה מביתך' (יב:יא) היה עצוב, אמר שמא עבד או ממזר הוא שלא יחוס עלי, כיון שראה שאבשלום הוא שמח, אמר סתם בן מרחם על אביו (ברכות ז:)

פרק טז:

26. ויבא אבשלום אל פלגשי אביו: ושכב עם נשיך (לעיל יב:יא), יש לשאול איך גזר הא-ל על אבשלום שיחטא וישכב עם נשי אביו, ואם לא חטא דוד לא היה חוטא אבשלום! והנה נענש אבשלום בדבר חטא דוד! יש לפרש כי הא-ל לא גזר בפירוש

על אבשלום ולא הזכירו בשם, ואע"פ שידע הא-ל כי אבשלום יהיה החוטא בעבור תאות נפשו לחטוא, לא שהא-ל גזר עליו לחטוא. ואם לא חטא דוד היה הא-ל מונע נשי דוד מהמכשול על ידי עבירה, אף על פי שאבשלום סופו לחטוא מפני תאות יצרו, לא היה חוטא עם נשי אביו. ועוד לא היה חטא גדול בזה, כי פלגשי אביו היו ומפנותת האב מותרת לבן, אלא לפי שהיו פלגשי מלך אסורות לכל אדם, וכל שכן כי לבנו מכוער הדבר. (רד"ק)

פרק יז:

27. רַבִּי אֶלְעָזָר הַקֶּפֶר אוֹמֵר, הַקְּנָאָה וְהַתְּאֵוָה וְהַכְּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:

(אבות ד:כא)

אַרְבָּעָה הַדְּיוֹטוֹת אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא ... בְּלִעָם, וְדוּאָג, וְאַחִיתָפֶל, וְגַחְזִי:
(סנהדרין:אב)

אחיתופל הגילוני היה חכם והיה בעל תורה ובשביל גסות הרוח שהיה בו (שחשב שימלוך תחת דוד) נעקר מן העולם הזה ומן העולם הבא (אליהו רבא ל"א)

פרק יח:

28. אפילו למאן דאמר נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול, מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, שנא' (דברים יז) "שום תשים עליך מלך", שתהא אימתו עליך (קידושין לב:)

29. ויקח ג' שבטים...ויסבו: במדה שאדם מודד מודדין לו, לפי שבא אבשלום על עשר פלגשי אביו, לפיכך נתנו בו עשר לביונות, שנא' ויסבו עשרה נערים, ולפי שגנב ג' לבבות, לב אביו, ולב ב"ד ולב ישראל, לפיכך נתקעו בו ג' שבטים, שנא' ויקח שלשה שבטים (סוטה ה:)

פרק יט:

30. ראשון לכל בית יוסף: כשבא שמעי אצל דוד אמר לו מה אחיו של יוסף גמלוהו רעה והוא גמלן טובה, אף אני גמלתיך רעה גמול עמי טובה ... וכל ישראל יושבים ומקוים מה אתה עושה עמי, אם קבלת אותי כל ישראל באים ומשלימין עמך (ילקוט שמעוני)

31. בן הימיני...איש ישראל: ראה דוד ברוח הקודש שאדם גדול יעמוד ממנו ועתיד לעשות תשועה גדולה ויקרא איש, ובזכותו ניצל, אמר הקב"ה לדוד אתה הצלת את שמעי בשביל שיליד את הצדיק, על שמך אני כותבן, שנא' (אסתר ב) איש יהודי היה בשושן (שם)

32. תחלקו את השדה: אמר רב, קבל דוד לשון הרע, ובשעה שאמר דוד למפיבושת אתה וציבא תחלקו את השדה, יצאת בת קול ואמרה רחבם וירבעם יחלקו את המלכות. ואלמלא לא קבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד, ולא עבדו ע"ז, ולא גילינו מארצנו (שבת נו.)

33. וברזילי הגלעדי: חמשה פעמים כתוב ברזילי (בפר' זו) כנגד חמשה ספרי (חומשי) תורה, ללמדך שכל מי שהוא מאכיל פרוסה לצדיק כאילו הוא מקיים חמשה ספרי תורה (ב"ר נח)

פרק כ:

34. הנה ראשו משלך אליך: סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו: תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם, אפילו כולן נהרגים לא ימסרו נפש אחת מישראל, ייחדו להם אחד, כגון שבע בן בכרי, ימסרו אותו ואל ייהרגו. א"ר שמעון בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי, ור' יוחנן אמר אעפ"י שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי. (ירושלמי תרומות פ"ח ה"ד)

פרק כא:

35. אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים: אל שאול שלא נספד כהלכה, ואל בית הדמים אשר המית את הגבעונים, וכי היכן מצינו בשאול שהמית הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן (בבא קמא ק"ט).

36. והגבעונים לא מבני ישראל המה: ולכך גזר עליהם דוד שלא יבאו בקהל, אמר שלשה סימנים יש באומה זו, רחמנים וביישנים וגומלי חסדים, מי שיש בו ג' סימנים הללו ראוי לידבק בו (רש"י)

37. על אשר המית את הגבעונים: אמר דוד וכי בשביל הגרים הללו עשה הקב"ה לעמו כן? א"ל הקב"ה אם תרחיק את הרחוקים סופך לרחק את הקרובים (במדבר רבה ח')

38. ויקח המלך את שני בני רצפה...והם המתו: והא כתיב (דברים כד:טז) ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו, א"ר יוחנן מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפהרסיא (יבמות ע"ט).

39. ואת חמשת בני מיכל: וכי מיכל ילדה והלא מירב ילדה לו! אלא מירב ילדה ומיכל גדלה לפיכך נקראו על שמה, שהמגדל יתום ויתומה בתוך ביתו כאלו ילדם (רש"י)

40. א"ר הושעיא, גדול הוא קידוש השם מחילול השם, בחילול השם כתיב (דברים כא:כג) לא תלין נבלתו על העץ, ובקידוש השם כתיב מתחלת קציר שעורים עד נתך עליהם מים מן השמים, מלמד שעמדו תלויים מט"ז בניסן עד י"ז במרחשון, והיו אומות העולם אומרים תורתן של אלו פלסטר היא, כתוב בתורתן לא תלין נבלתו, ואלו תלויין ז' חדשים, כתוב בתורתן אין דנין שנים ביום אחד ואלו שבעתם יחד, כתוב בתורה לא יומתו אבות על בנים ואלו מתים בעון אבותם. והיו שואלים עליהם מה חטאו אלו שנשתנית מדת הדין? והיו ישראל אומרים להם אבותיהם של אלו

פשטו ידם בגרים גורים. א"ל וכי מה טיבן? אמרו להם אלו הגרים שנתגיירו בימי יהושע, אמרו להם וכי בשביל הגרים הגרורים הארורים הללו עשה הקב"ה לעמו כן, מה בבני מלכים כן בהדיוטות על אחת כמה וכמה, מה אם אלו שלא נתגיירו לשם שמים ראו היאך תבע הקב"ה את דמן, המתגייר לשם שמים עאכ"ו, ודאי אין אלוהא כא-לוהיהם ואין אומה כאומתם, ואין לנו לידבק אלא באומה זו, שא-להיה גדול מכל אלהים (במד"ר ח')

41. ויפלו ביד דוד: דכתיב (רות א:יד) ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה, אמר הקב"ה יבואו בני הנשוקה ויפלו ביד בני הדבוקה (סוטה מב:)

פרק כב:

42. ה' סלעי וגו': עשרה מיני קילוסין יש כאן, סלעי, מצודתי, מפלטי, א-להי, צורי, מגיני, קרן ישעי, משגבי, מנוסי, מושיעי. כנגד עשרה שונאיו, והם: שאול, דואג, אחיתופל, שבע בן בכרי, שמעי בן גרא, שובך, גלית, ושלשה אחיו. וכשם שקלסו כאן בעשרה שמות כך קלסו בסוף ספר תהילים בעשרה הלולין, הללו א-ל בקדשו וגו' (ילקוט שמעוני)

43. אמר ר' יוחנן, אם ראית דור שמתמעט והולך, חכה לביאת המשיח, שנא' עם עני תושיע (סנהדרין צח).

44. אמרת ה' צרופה: אמר רב, לא נתנו המצות אלא לצרף (to purify) את הבריות, וכי מה איכפת לו להקב"ה מי שהוא שוחט מן הצואר ומי שהוא שוחט מן העורף? הוי אומר לא נתנו המצות אלא לצרף את הבריות (ב"ר מד)

45. כתוב אחד אומר מגדיל (תהילים יח:נא, וכן הכתיב כאן) וכתוב אחד אומר מגדול (הקרי כאן), ר' יודן אומר, לפי שאין ישועתה של אומה זו באה בבת אחת, אלא מגדלת והולכת (זהו כוונת מגדיל, שמתגדל בהדרגה), ומהו מגדול? שנעשה לה מלך המשיח כמגדל גדול (ילקוט שמעוני)

פרק כג:

46. הוקם על: כנגד מאה ברכות, שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותיקן להם מאה ברכות, כיון שתקנם נעצרה. (במדב"ר יח)

47. מושל באדם צדיק: אני מושל באדם מי מושל בי? צדיק (שאני גוזר גזירה ומבטלה-מו"ק טז:). ואיזהו צדיק? מי שהוא מושל ביראת אלקים, הוי אומר זה הכובש את יצרו (תנא דב"א פרק ב)

48. עדינו העצני: בשעה שהיה עוסק בתורה מעדן עצמו כתולעת ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ. (מו"ק טז:)

49. על שמנה מאות חלל בפעם אחד: שהיה זורק חץ ומפיל שמנה מאות חלל בפעם אחת והיה מתאנח על מאתים, דכתיב (דברים לב) איכה ירדוף אחד אלף, יצתה בת קול ואמרה לו (מ"א טו) רק בדבר אוריה החתי (שם)

50. מי ישקני מים: אמרו רבותינו הוצרך לשאול שאלה מסנהדרין אשר בשער בית לחם (רש"י)

ולא אבה לשתותם ויסך אותם לה: אמר כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי כל המוסר עצמו למיתה על דברי תורה אין אומרין שמועה מפיו. ומאי ויסך אותם לה? דאמרינהו משמיה דגמרא (שם)

פרק כד:

51. ויוסף אף ה': כל אותם האוכלסין שנפלו, על ידי שלא תבעו את בנין בית המקדש, והלא דברים קל וחומר, ומה אלו שלא ראו את בית המקדש כך, אנו על אחת כמה וכמה, לכך התקינו נביאים הראשונים שיהיו ישראל מתפללין בכל יום שלשה פעמים אנה השב שכינתך לציון וסדר עבודתך לירושלים עירך (מדרש שמואל)

52. למה חפץ בדבר הזה: מנין שהוא לצורך אין בו חסרון, מנין שאין בו צורך יש בו חסרון פסיקתא רבתי יא-ג) אין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין (תענית ח:)

53. נפלה נא ביד ה': אמר רבי אלכסנדר אמר דוד אם אני בורר לי החרב עכשיו ישראל אומרים הוא בוטח בגבוריו שהוא לא ימות והאחרים ימותו ואם אני בורר הרעב יאמרו בוטח הוא בעושרו אברר לי דבר שהכל שוין בו (רש"י)

54. ד' אלקיך ירצך: א"ר חנינא לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן, ואלו הן דוד ודניאל (מגילה טו.)

55. ותעצר המגפה מעל ישראל: רבי אומר, נמשלו ישראל כחול, מה החול הזה אתה חופר בו גומא מבערב, בשחרית אתה מוצא שנתמלאת, כך כל אותם האוכלסין שנפלו בימי דוד נתמלאו בימי שלמה, הדא הא דכתיב (מ"א ד:כ) יהודה וישראל רבים כחול אשר על שפת הים (ילקוט שמעוני)

קיצור רשימת מושגים

1. גזירת הכתוב היא שאין ממיתין ב"ד ולא מלקין את האדם בהודאת פיו - הוראת שעה היתה או דין מלכות
2. חסד לאחר מיתתו הוא חסד של אמת
3. רודף שהיה רודף אחר חברו להורגו, ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל - נהרג עליו
4. המקדש במלוה - אינה מקודשת ... המקדש במלוה ופרוטה, דעתה אפרוטה
5. מלך משתמש בשרביטו של מלך
- הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום. דוד שאמר לו לאבשלום לך בשלום ונתלה
6. המלך מסתפר בכל יום, ומתקן עצמו ומתנאה במלבושין נאים ומפוארים, שנאמר 'מלך ביפיו תחזינה עיניך
7. ומזרעו של אבימלך היו, והיו להם שני צלמים, אחד עֶנֶר ואחד פֶסֶח, שנעשו על שם יצחק ויעקב
8. ולמה נגלה עליהם הקב"ה מראשי בכאים? שהיו ישראל בצרה, א"ר ברכי' זהו שנאמר "עמו אנכי בצרה"
9. מוטב נמות זכאים וצדיקים ואל נמות רשעים, אלא אני ואתם נתלה עינינו אל הקב"ה
10. על השל: על השגגה. שהיה לו לדרוש קל וחומר, (ארון) נושאו נשא בירדן, הוא עצמו לא כל שכן!
11. המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה
12. השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הא-ל שצוה בהן, עבודה גדולה היא
13. שאם אתה בונה אותו הוא קיים ואינו חרב... גלוי וצפוי לפני שהם עתידים לחטוא ואני מפיג חמתי בו ומחריבו
14. משפט וצדקה: איזהו משפט שיש בו צדקה? הוי אומר זה ביצוע... מצוה לבצוע...
15. ובני דוד כהנים היו: וכי כהנים היו? אלא מה כהן נוטל בראש, אף תלמיד חכם נוטל בראש
16. המלך רשאי להעביר נחלה שנאמר 'במשפט המלוכה את שדותיכם ואת כרמיכם יקח ונתן לעבדיו'
17. אל תהי צדיק הרבה (קהלת ז') שלא יהא אדם מוותר על התורה.
18. לעולם אל יביא אדם את עצמו לידי נסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל
- כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה - מאי טעמא? מורד במלכות הוה
19. כך הוא אומנותו של יצר הרע, היום א"ל עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד
20. כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו
21. שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד, ונאם הגבר הוקם על' שהקים עולה של תשובה
22. כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר, בטלה אהבה. ושאינה תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם
23. באותה שעה גזרו על הייחוד - גזרו על ייחוד דפנויה
24. כל המונע בנו מן המרדות סוף בא לתרבות רעה ושונאהו
25. מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו כיון שראה שאבשלום הוא שמת, אמר סתם בן מרחם על אביו
27. הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם -
- ארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא ... בלעם, ודואג, ואחיתפל, וגחזי
28. מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, שנא' "שום תשים עליך מלך", שתהא אימתו עליך

29. במדה שאדם מודד מודדין לו, לפי שבא אבשלום על עשר פלגשי אביו, לפיכך נתנו בו עשר לביונות
30. כשבא שמעי אצל דוד א"ל מה אחיו של יוסף גמלוהו רעה והוא גמלן טובה, אף אני גמלתיך רעה גמול עמי טובה
31. אמר הקב"ה לדוד אתה הצלת את שמעי בשביל שיליד את הצדיק, על שמך אני כותבו, שנא' איש יהודי היה
32. ואלמלא לא קבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד, ולא עבדו ע"ז, ולא גילינו מארצנו
33. ללמדך שכל מי שהוא מאכיל פרוסה לצדיק כאילו הוא מקיים חמשה ספרי תורה
34. תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם, אפ"ל כולן נהרגים לא ימסרו נפש א' מישראל
35. מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן
36. ג' סימנים יש באומה זו, רחמנים וביישינים וגומלי חסדים, מי שיש בו ג' סימנים הללו ראוי לידבק בו
37. אם תרחיק את הרחוקים סופך לרחק את הקרובים
38. מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפהרסיא
39. מירב ילדה ומיכל גדלה לפיכך נקראו על שמה, שהמגדל יתום ויתומה בתוך ביתו כאלו ילדם
40. גדול הוא קידוש השם מחילול השם
41. ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה, אמר הקב"ה יבואו בני הנשוקה ויפלו ביד בני הדבוקה
42. ה' סלעי וגו': וכשם שקלסו כאן בי' שמות כך קלסו בסוף ספר תהילים בי' הלולין, הללו א-ל בקדשו
43. אם ראית דור שמתמעט והולך, חכה לביאת המשיח, שנא' עם עני תושיע
44. לא נתנו המצות אלא לצרף את הבריות
45. לפי שאין ישועתה של אומה זו באה בבת אחת, אלא מגדלת והולכת
46. שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותיקן להם מאה ברכות
47. ואיזהו צדיק? מי שהוא מושל ביראת אלקים, הוי אומר זה הכובש את יצרו
48. בשעה שהיה עוסק בתורה מעדן עצמו כתולעת ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ
49. שהיה זורק חץ ומפיל שמנה מאות חלל בפעם א' והיה מתאנח על מאתים יצתה בת קול ואמרה לו רק בדבר אוריה
50. כל המוסר עצמו למיתה על דברי תורה אין אומרין שמועה מפיו
51. כל אותם האוכלסין שנפלו, על ידי שלא תבעו את בנין בית המקדש
52. אין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין
54. לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן
55. נמשלו ישראל כחול, מה החול הזה אתה חופר בו גומא מבערב, בשחרית אתה מוצא שנתמלאת

ספר שמואל ב

מקומות

אנשים

פרק א
הר הגלבוע

פרק א

דוד
נער עמלקי
שאול
יהונתן

פרק ב
חברון
יביש גלעד
גבעון
מחנים

פרק ב

דוד
אבנר בן נר
איש בשת
יואב בן צרויה
אבישי בן צרויה
עשהאל בן צרויה

פרק ג
דן עד באר שבע
חברון
בור הסירה

פרק ג

דוד
אבנר
רצפה בת איה
איש בשת
מיכל בת שאול
פלטי בן ליש
יואב

פרק ד
הערבה

פרק ד

דוד
בענה ורכב
מפיבושת בן יהונתן

פרק ה
חברון
ירושלם
מצדת ציון - עיר דוד
עמק רפאים

פרק ה

דוד
היבוסי
חירם מלך צור
פלשתים

בעל פרצים

אנשים

פרק ו

דוד

אבינדב

עזא ואחיו בני אבינדב

עבד אדום הגיתי

מיכל בת שאול

פרק ז

דוד

נתן הנביא

פרק ח

דוד

פלשתים

מואב

הדדעזר בן רחב מלך צובה

ארס דמשק

תעי מלך חמת

אדום

פרק ט

דוד

ציבא

מפיבושת בן יהונתן

פרק י

דוד

חנן בן נחש מלך בני עמון

יואב ואבישי

ארס צובא ורחוב

הדדעזר ושובד שר צבאו

פרק יא

דוד

בת שבע

אוריה החתי

יואב

מקומות

פרק ו

גבעה

גרן נכון - פרץ עזה

עיר דוד

פרק ח

מתג האמה

גיא מלח

מקומות

פרק יב
רבת בני עמון

פרק יג
גשור

פרק טו
חברון
נחל קדרון

אנשים

פרק יב
דוד
נתן הנביא
שלמה-ידידיה
יואב

פרק יג
דוד
אבשלום בן דוד
תמר
אמנון בן דוד
יונדב בן שמעה

פרק יד
דוד
יואב
האשה התקועית
אבשלום

פרק טו
אבשלום
אחיתפל
דוד
אתי הגתי
צדוק ואחימעץ בנו
אביתר ויהונתן בנו
חושי הארכי

פרק טז
דוד
ציבא
שמעי בן גרא
אבישי בן צרויה
אבשלום
חושי הארכי
אחיתפל

מקומות

פרק יז
הירדן
מחנים

פרק יח
יער אפרים
יד אבשלום

פרק יט
הירדן
גלגל

פרק כ
אבל בית המעכה

אנשים

פרק יז
אבשלום
דוד
אחיתפל
חושי הארכי
צדוק ואביתר
יהונתן ואחימעץ
עמשא
שובי בן נחש
מכיר בן עמיאל
ברזלי הגלעדי

פרק יח
דוד
אבשלום
יואב
אחימעץ
הכושי

פרק יט
דוד
אבשלום
יואב
צדוק ואביתר
עמשא
שמעי בן גרא
אבישי
ציבא
מפיבשת
ברזלי הגלעדי
כמהם

פרק כ
שבע בן בכרי
דוד
עמשא
אבישי
יואב

מקומות

פרק כא

צלע

גוב

גת

פרק כד

דן עד באר שבע

ירושלים

אנשים

פרק כא

דוד

גבעונים

שאול

יהונתן בן שאול

מפיבושת

רצפה בת איה

מיכל בת שאול

ישבי בנוב

אבישי

פרק כד

דוד

יואב

גד הנביא

ארונה היבוסי